

— ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ —

— ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ —

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ अथ सप्तशति प्रारंभः ॥ महासप्तशति प्रसेन
॥ महासप्तशति प्रसेन ॥
॥ शके ११३७ संवत् १४७२ माघ म. सः ॥

॥५॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ ॐ नमः शिवाय ॥
 नमः ॥ माकंदेय उवाच ॥ यदुग्रं परमं लोके सर्वरक्षाकनं नृणां ॥ यत्र कस्य
 चिदाख्यातं तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ अस्ति गुह्यं तमं विप्रसर्वभू-
 तोयकारकं ॥ देवास्तु कवचं पुराणं तत्तुल्यं सदा मुने ॥ २ ॥ प्रथमं शैलपुत्री च
 द्वितीयं बुधवारिणी ॥ तृतीयं चंद्रघंटेति कूष्माण्डेति चतुर्थकं ॥ ३ ॥ पंचमं सं-
 दमातेति षष्ठं कात्यायनीति च ॥ सप्तमं कालरात्री च महागौरीति चाष्टमं ॥
 ४ ॥ दुर्गेति नवमं नौमनवडगोः प्रकीर्तिताः ॥ उक्ता ये तानि नामानि ब्रह्मणेन
 महात्मना ॥ ५ ॥ अथिनादस्य मानसु शत्रुमध्ये गतारणे विप्रमेडुर्गमे चैव भग-
 वतोः शरणं गताः ॥ न तेषां जायते किंचिदशुभं रणसंकटे ॥ आपदं तस्य प-
 सिद्धिदा प्रोक्ता

श्यामिशोकः खभयं न हि ॥ ६ ॥ यैस्तु भक्तास्तानूनं ते वा दृढिः प्रजापते ॥ प्रे-
 तसंस्था तु चामुंडा वारही महिषासना ॥ ७ ॥ ऐंद्री गजसमारूढा वैष्णवी गरु-
 डासना ॥ माहेश्वरी वषाट्का कोमारी शिखिवाहना ॥ ८ ॥ जाली हंससमारू-
 ढा सर्वाभरणभूषिता ॥ लक्ष्मीः पद्मासना देवी पद्महस्ता हरिप्रिया ॥ ९ ॥
 तरुपुष्पदेवी ईश्वरी वृषवाहना ॥ इत्येतामातरः सर्वाः सर्वयोगसमन्वि-
 ताः ॥ १० ॥ नानाभरणशोभाद्या नाना मातृविभूषिताः ॥ श्रेष्ठैश्च मौक्तिकैः स-
 र्वोदियहारप्रलंबिभिः ॥ ११ ॥ इंद्री लैर्महानीलैः पद्मरागैः सुशोभनैः ॥ ह-
 र्यन्ते रथमारूढा देवः क्रोधसमाकुला ॥ १२ ॥ रंखंदं कंगदां शक्तिं दलं च मु-
 शलापुधं ॥ खेटकं तोमरं चैव परस्युपयामिव च ॥ १३ ॥ कुतापुधं त्रिशूलं च श-
 र्दं मायुधमुत्तमं ॥ देव्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च ॥ १४ ॥ धारयंसा

॥३॥ युधानि स्यं देवानां च हिताय वै ॥ नमस्ते स्म महो ऐह महो धीरे पराक्रमे ॥ १६ ॥
 ॥२॥ महाबले महोत्साहे महो भयविनाशिनी ॥ त्राहि मां देवि दुःप्रेक्ष्ये शत्रूणां
 भयवर्हिनि ॥ १७ ॥ प्राच्यांस्तु मां मेदि आयेयामग्निदेवता ॥ दक्षिणे रसवा
 एहीने कर्त्तारं खड्गधारिणी ॥ १८ ॥ प्रतीच्यां वारुणी रसे दायव्यां मृगवाहनी
 उदीच्यां रसकौबेरि शान्तां शूलधारिणी ॥ १९ ॥ उर्ध्वं ब्रह्माणी मे रसे दध-
 स्ता ह्यै सवीतया ॥ एवं दशदिशो रसे चामुंडा शचवाहना ॥ २० ॥ जयामे अ-
 मृतः स्यात्तु विजया स्यात्तु पृथुतः ॥ अजिता वामपार्श्वे तु दक्षिणे चापरा-
 जिता ॥ २१ ॥ शिखां मे द्योतिनी रसे दमा मूर्द्ध्नि मवस्थिता ॥ मालाधरी ललाटे
 च भ्रुवोरसे घशस्विनी ॥ २२ ॥ त्रिनेत्रा च भ्रुवोर्मध्ये यमघंटा च नासिके ॥ शं-
 खिनी च क्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयोर्ध्वं वासिनी ॥ २३ ॥ कपोलोत्कारसे कर्णा

मूले च शंकरि ॥ नासिकायां सुगंधाच उत्रोष्ठे च चर्चिका ॥ २४ ॥ अधोत्सामृत
 कलाजिह्वायां च सरस्वती ॥ दंतान्तरक्षतुको मारीकंठ मध्ये च चंडिका ॥ २५ ॥
 घंटिकां चित्रघंटा च महामाया च तालुके ॥ कामाक्षा च बुकं रसे दायव्यां मे स-
 र्वमंगला ॥ २६ ॥ ग्रीवायां भद्रकाली च पृष्ठं वंशे धनुर्धरी ॥ नीलपीवा वहि-
 कंठे नलिकां नलकवरी ॥ २७ ॥ खड्गधारिण्युभौ स्कंधौ बाहू मे वज्रधारिणी
 हस्तयोर्दंदिनी रसे दं बिका चांगुली तथा ॥ २८ ॥ नखां शूलेश्वरी रसे कुक्षोर
 से नृलेश्वरी ॥ स्तनो रसे महो देवी मनःशोकविनाशिनी ॥ २९ ॥ हृदये ललि-
 ता देवी उदरे शूलधारिणी ॥ नाभौ च कामिनी रसे दुग्धगुप्ते श्वरी तथा ॥ ३० ॥
 भूतनायकामे दं चर्तु रूमे मे घवाहनी ॥ कक्षां भगवती पातु जानुनी विंध्य-
 वासिनी ॥ ३१ ॥ जंघे महाबला प्रोक्ता सर्वकामप्रदायिनी ॥ पादांगुली-
 जानुनी विंध्यवासिनी ॥ गुल्फयोर्नरसिंही च पादपद्मे पितौ जसी ॥

॥३॥ श्रीधरी च नलपातालवासिनी ॥३३॥ दंष्ट्राः करालिनी रक्षे केशंश्चैवोद्ध
 केशिनी ॥ रमकृपाणि कोवेरी च वीर्यवती ॥३४॥ रक्तमज्जावसामं
 सान्यस्थिमेदांसि पार्वती ॥ अत्राणी कालरात्रिश्च पितृचमुकुटेश्वरी ॥३५॥
 पद्मावती ययकोशे कपे चूडामणिस्तथा ॥ ज्वाला मुखी न स ज्वाला अमे
 द्या सर्वसंधिवु ॥३६॥ सुकंठ्याणि मेरुदेह्या यं कृत्रेश्वरी तथा ॥ अहंकार
 मनो बुद्धि रक्षमेध र्मधारिणि ॥३७॥ प्राणापानौ तथा आनमुदानं च समा
 नकं ॥ वज्रहस्ता च मेरुदेहाणं कल्याणशोभना ॥३८॥ रसेरूपे च गंधे च
 शब्दे स्पर्शे च योगिनी ॥ सत्वरजस्तमश्चैव रक्षेत्रा रायणी सदा ॥३९॥ आयु
 र्मेरुद्वारा ही धर्म रक्षतुं वैश्वी ॥ यशः कीर्ति च लक्ष्मी च सदा रक्षतुं मान
 रः ॥४०॥ गोत्रमिंद्राणि मेरुदेह्यश्चूमेरु रक्ष चंडिके ॥ पुत्रान् रक्षेन्महाल

१ पञ्चानं विष्णुभक्त्योऽर्पणं ॥ १ ॥ पञ्चानं विष्णुभक्त्योऽर्पणं ॥ १ ॥ पञ्चानं विष्णुभक्त्योऽर्पणं ॥ १ ॥

राजद्वारे महा लक्ष्मीः संग्रामे जयवर्द्धिनी

लक्ष्मीभार्यारक्षतुं मेरवी ॥ धनेश्वरी यनरक्षे कौमारी कन्यकास्तथा ॥४१॥
 मार्गेश्वरी रक्षे क्षिप्या सर्वतः स्थिता सर्वरक्षा करं पुण्यं कवचं सर्व
 दाजयेत् ॥४२॥ इंदरहंसा विप्रप्रर्षभत्मा तव मयोदितं ॥ रक्षाहीनं तु यस्या
 नं वर्जितं कवचेन तु ॥४३॥ तत्सर्वरक्षमे देवि इगे इगी त्रिहारिणि ॥ पदमे
 कं न गच्छेत्तु यदीच्छेत्तु भूमात्मनः ॥४४॥ कवचेनावृतो निसंयत्र यत्रैव गच्छ
 ति ॥ तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सर्वकामिकः ॥४५॥ पयंचितं यते कामं तं
 माप्नोति लीलाया ॥ परमेश्वर्यम तुलं प्राप्नोति विपुलं पुमान् ॥४६॥ निर्भ
 योजायते मर्त्यः संग्रामे धराजितः ॥ त्रैलोक्ये तु भवेत्सुखः कवचेनावृ
 तः पुमान् ॥४७॥ इदं तु देवाः कवचं देवी मपि इह भं ॥ पः पठेत्स यतो निसं
 त्रिसंध्यं श्रद्धया न्वितः ॥४८॥ देवी कला भवेत्तस्य त्रैलोक्ये चापराजितः ॥ जी

१ पञ्चानं विष्णुभक्त्योऽर्पणं ॥ १ ॥ पञ्चानं विष्णुभक्त्योऽर्पणं ॥ १ ॥ पञ्चानं विष्णुभक्त्योऽर्पणं ॥ १ ॥

॥ दुर्गा ॥ वेदेषु शतं सायम पमसु विवर्जितः ॥ ४८ ॥ नश्यंति माधयः सर्वे लता वि-
 स्फोटकादयः ॥ स्यावरे जंगमं चैव रुक्मिणं चैव पद्मिणं ॥ ५० ॥ अभिचा-
 ॥ ४९ ॥ रणि सर्वाणि मंत्रयंत्राणि भूतले ॥ भूवराखे वराखे वकुलजाय्योपदेशिकाः ॥
 सहजाकुलजामालाङ्गकिनी शकिनी तथा ॥ अंतरिक्षचण्डोराङ्गकिनीश्चम-
 हावलाः ॥ ५२ ॥ यहभूतपिशचाश्च पक्षगंधर्वराक्षसाः ॥ ब्रह्मराक्षसवेतालाः
 कृष्णदाभैरादयः ॥ ५३ ॥ नश्यंति दर्शनात्तस्य कवचे हृदिसंस्थिते ॥ मानोत्र-
 तिर्भवेद्राज्ञसेजो हृदिः परं भवेत् ॥ ५४ ॥ पश्येत् हृदिर्भवेत्तस्य कीर्तिरहिश्रजा-
 यते ॥ तस्माज्जपेत्सदा नत्ता कवचं कामदं मुने ॥ ५५ ॥ जपेत्सप्तशती चंदी ॥ रा-
 क्ता कवचमादितः ॥ निर्विघ्नेन भवेत्सिद्धिश्चंदी जपसमुद्भवात् ॥ ५६ ॥ ४
 यावद्भूमंडलं धत्ते स शैलवनकाननं ॥ तावत्तिष्ठति मेदिन्या संततिः पुत्र-

पौत्रिकी ॥ ५७ ॥ देहांते परमं स्थानं यत्सुरैरपि दुर्लभं ॥ प्राप्नोति पुरुषो नित्यं स-
 हामायाप्रसादतः ॥ ५८ ॥ लभते परमं रूपं शिवेन समतां व्रजेत् ॥ तस्य दंसमवा-
 प्रोति यावदाभूतसंज्ञवं ॥ ५९ ॥ इति श्रीहरिहरवत्स विरचितं देव्याः कवचं
 संपूर्णं ॥ ॥ अं नमो भद्रिको येन नमः ॥ ॥ ऋषिर्बुवाच ॥ जयंती मंगला काली भ-
 द्रकाली कपालिनी ॥ दुर्गासमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधानमोस्तुते ॥ १ ॥ म-
 धुकैटभविद्या विविधा त्रिवरदे नमः ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि दिव्यो जहि ॥
 महिषासुरनिर्नाशि विधा त्रिवरदे नमः ॥ रूपं ॥ २ ॥ रक्तवीजवधे देवि चंदं मुं-
 दविनाशिनि ॥ रूपं ॥ ३ ॥ शुभं भूयै निशुं भूय धूम्रास्य च महिनि ॥ रूपं ॥ ४
 वंदितां द्विपुगे देवि देवि सोभायदायिनी ॥ रूपं ॥ ५ ॥ अचिंत्य रूपं चरितं स-
 र्वेशचुविनाशिनि ॥ रूपं ॥ ६ ॥ न तेभ्यः सर्वदा भक्त्या चंडिके इति तापहे ॥

स्तुव श्रोमक्तिरर्वतांचंडिकेया धिया धिनाशिनी ॥ रूपं ० ॥ ८

रूपं ८ चंडिके सततं येतामर्चयंती ह भक्तिः रूपं १० देहि सोभाग्यमाते
॥ इर्गा ॥ गंधे विदेहि परं मुखं रूपं ११ विधेहि देविक त्यागं विधेहि विपुलां श्रियं
॥ ५ ॥ रूपं १२ विधेहि द्विषतां नाशं विधेहि बलमुच्चकैः रूपं १३ सुरा सुरशिरा
रत्ननिष्ठ चरणं बुजे रूपं १४ विद्यावंतं यशस्वं तं लक्ष्मीवंतं जनंकु
रूपं १५ प्रचंडदैत्यद्वयं चंडिके प्रणताय मे रूपं १६ चतुर्भु
जे चतुर्वक्त्रे संस्तुते परमेश्वरी रूपं १७ कृष्णेन संस्तुते देवि शस्त्रप्रत्यास
दां विके रूपं १८ हिमालयसुतनाथ संस्तुते परमेश्वरी रूपं १९ इं
द्राणीपति सद्भावयुजिते परमेश्वरी रूपं २० देवि प्रचंडदोर्दंडदैत्य
पैविनाशिनी रूपं २१ देवि भक्तजनोद्दामदत्तानंदो देयं विके रूपं २२
॥ ५ ॥ पुत्नी मनोरमां देहि मनोवृत्तानुसारिणी ॥ तारिणी दुर्ग संसारसाग

रसकुलोद्भवां ॥ २३ ॥ इदं स्तोत्रं पठित्वा तु महास्तोत्रं पठेन्नरः ॥ सत्सप्तशती
संख्यावरमोप्नोति संपदः ॥ २४ ॥ इत्यर्गलास्तुतिः ॥ अथिरुवाच ॥ विशुद्धज्ञा
नदेहाय त्रिवेदीदिग्बन्धुषु ॥ श्रेयः प्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्धधारिणे
॥ सर्वमेतद्दिनायस्तु मंत्राणां ममिकीलकं सोपि क्षेममवाप्नोति सततं जा
प्यतः सरः ॥ २ ॥ सिद्धं सुचाटनादीनि वस्तुनिसकलाभयैरेतेन स्तुवतां देवी
स्तोत्रमंत्रेण सिद्धिदा ॥ ३ ॥ नमंत्रं नोषधंतत्र न किं ॥ विदधि विद्यते विना जा
प्येन सिध्येत सर्वं सुचाटनादिकं ॥ ४ ॥ समस्ताभ्यपि सिध्यंतिलोकशंका
मिमांहरः ॥ कृत्वा निमंत्रयामास सर्वमेव मिदं शुभं ॥ ५ ॥ स्तोत्रं वै चंडि
कायास्तुतं च गुह्यं चकार सः ॥ समाप्नोति सुपुत्रेण तां पथावन्निमंत
रा ॥ ६ ॥ सोपि क्षेममवाप्नोति सर्वमेव न संशयः ॥ कृष्णायां वाचतुर्दृष्ट्यां

॥६॥ मष्टमांवासमाहितः ॥ ददाति प्रगल्भातिनायथेषाप्रसिध्यति ॥ इत्यं
 रूपेण कीलेन महादेवेन कीलितं ॥ यानिः कीलां विधायैतानि संजप
 तिसंस्तुतं ॥ स सिद्धः स गणः सोऽपि गंधर्वा जायते चने ॥ न वाप्युदतसस्य
 भयं कापि हि जायते ॥ नापमुसुर्वशं पाति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥
 ज्ञात्वा प्रभुं कुर्वीत यः कुर्वीत विनश्यति ॥ ततो ज्ञात्वा संपन्नमिदं प्रा
 रभ्यते बुधैः ॥ सौभाग्यादिचर्या किंचित् दृश्यते ललना जनैः ॥ तस्म
 वै तत्स सादेन तेन जाप्यमिदं ननु ॥ १२ ॥ शनैस्तु जापमाने स्मिन् स्तोत्रे
 संपन्निरुच्यते ॥ भवसेव समग्रापिततः प्रारभ्य मेव ततः ॥ १३ ॥ ऐश्वर्यं
 यत्प्रसादेन सौभाग्यो रोग्यसंपदः ॥ शत्रुहानिं यतो मोक्षः सुपुत्रे सान किं
 जनैः ॥ १४ ॥ इति देवाः किल कस्तुतिः ॥ ॐ अस्य श्रीसप्तमं स्तोत्रमा

लामंत्रस्य ॥ मार्कंडेय ऋषिः प्राचा श्रीमहालक्ष्मीदेवता गायत्री स्मिन्नु
 त्पुष्टं दंसि नुक्ति मुक्ति सिध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ अस्य प्रथमचरित्र
 त्रस्य ब्रह्मा ऋषिर्गायत्री छंदः महाका ॥ लीदेवतारक्तदंतिका बीजं नंदा
 शक्तिः ॥ अग्निसत्त्वं ऋग्वेदमूर्तिमहाकाली प्रीत्यर्थं प्रथमचरित्रं ज
 पे विनियोगः ॥ १ ॥ ॐ अस्य मध्यमचरित्रस्य विष्णुर्ऋषिः सत्त्विक छंदः म
 हालक्ष्मीदेवता ॥ इर्गा बीजं शाकं नरीशक्तिः ॥ वायुसत्त्वं यजुर्वेदमू
 र्तिमहालक्ष्मी प्रीत्यर्थं मध्यमचरित्रं जपे विनियोगः ॥ २ ॥ ॐ अस्य
 श्रीउत्तरचरित्रस्य रुद्रः ऋषिः नुष्टपुष्टं छंदः महासरस्वतीदेवता ॥ आम
 रीबीजं ॥ भीमाशक्तिः ॥ सूर्यसत्त्वं सामवेदमूर्तिमहासरस्वती प्रीत्यर्थं
 उत्तरचरित्रस्य जपे विनियोगः ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ सावर्णिः सूर्यत

५

॥ ३० ॥ नयो योमनुः कथ्यतेष्टमः ॥ निशमयत इत्यत्रिं विस्तराद्दत्तोमम ॥ १ ॥
 ॥ ३१ ॥ महामाया तु भावेन यथा मन्त्रं तदधिपः ॥ सबभूवमहाभागः सावर्णि
 स्तनयोरेवे ॥ २ ॥ स्वागे चिधे तरे पूर्ववैत्रवं शसमुद्रवः ॥ सुरथोनामराज
 भूत्समस्तैस्सिति मंडले ॥ ३ ॥ तस्येपालपतः सम्यक्प्रजाः पुत्रानिवोर
 सान् ॥ वभुवुः शत्रवो भूपा कोला विध्वंसिनस्तैः ॥ ४ ॥ तस्यैतैरभवद्यु
 ह्मतिप्रबलदंदिनः ॥ न्यूनैरपि सतैर्युद्धे कोला विध्वंसिभिर्जितः ॥ ५ ॥
 ॥ ३२ ॥ ततः स्वपुरमायातो निजं शाधियो भवत ॥ आक्रांतो मुर्महाभागस्तैः
 सदा प्रवलाग्निभिः ॥ ६ ॥ अमासैर्वलिभिर्दुष्टैर्दुर्वलस्य दुर्लभिः ॥ कोशे
 बलं चापहृतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ ७ ॥ ततो मृगया व्याजेन हतः स्वाम्यः
 सभूयति ॥ एकाकी हृष्यमारुह्य जगाम हुनं वनं ॥ ८ ॥ सतत्राश्रममद्राक्षी

६

द्विजवर्येभ्यः मेधसः ॥ प्रशंतस्वापदा कीर्णमुनिशिष्योपशेभितं ॥ ९ ॥ त
 स्योकीचित्सकाले मुनिना तेन सत्कृतः ॥ इतश्चेतश्च विचरंस्तस्मिन्मुनि
 वराश्रमे ॥ १० ॥ सोचितयत्तदा तत्र ममलाकृष्टचेतनः ॥ मत्पूर्वैः पालितं पु
 र्वमया हीनं पुरंहितं ॥ ११ ॥ मद्रस्यैस्तेरसद्वैतमतः पाल्यतेन व
 सुप्रधानो मेरुहस्तौ सदा मदः ॥ १२ ॥ ममेवैरिव शंयातः कान्भोगानुपल
 ष्यते ये ममानुगतानि संप्रसादधनभोजने ॥ १३ ॥ अनुवृत्तिं धुवंते द्यु कुर्वं
 सत्यमहीभृतां ॥ असम्यग्प्रयशो लैस्तैः कुर्वद्भिः सततं व्ययं ॥ १४ ॥ संचितः
 सोतिडः खेन सयं कोशे गमिष्यति ॥ एतच्चात्मनः सततं चिंतयामास पा
 र्थिवः ॥ १५ ॥ तत्र विप्राश्रमा मासे वैश्यमेकं ददर्श सः ॥ स एष्टेन कस्तं
 नो हेतुश्चागमनेत्रकः ॥ १६ ॥ स शोक इव कस्मात्स्वदमेना इवलस्य सः ॥ १७ ॥

वैश्यउवाच २

॥ ३० ॥ साकर्णवैचस्यभूपतेः प्रणयोदितं ॥ १९ ॥ प्रसुवाच सतं वैश्यः प्रश्रयाव
नतो नयं ॥ समाधिर्नो मे वैश्यो ह सुसन्तो धनिनां कुले ॥ पुत्रदारेर्निरस्तश्च
धनलोभाद्दसाधुभिः ॥ २० ॥ विहीनः स्वजनैर्दारेः पुत्रेण दापयेधनं ॥ वन
मभ्यागतोऽहं ॥ खीनिरस्तश्चासं वधुभिः ॥ २१ ॥ सोहं न वेत्ति पुत्राणां कुश
लाकुशलात्मिकां ॥ प्रहृतिस्वजनानां च दारणां चात्र संस्थितः ॥ २२ ॥ किं
नुतेषां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु सांप्रतं ॥ कथं ते किं नु सदृशं दर्शयस्व किं नु मे
मुताः ॥ २३ ॥ राजोवाच ॥ ये निरस्तो भवांश्च धुध्वैः पुत्रदारादिभिर्धनैः तेषु किं
भवतः स्वहमनुबध्नातिमानसं ॥ २४ ॥ वैश्यउवाच ॥ एवमेतद्यथा ग्राह्यं
वानस्मद्भूते वचः ॥ किं करोमि न वध्नातिममनिष्ठतां मनः ॥ २५ ॥ ये संस
ज्यपिरस्तहं धनलुध्वैर्निरस्तः ॥ पतिस्वजनहोर्द्विहार्दितेष्वेव मे मनः ॥ २६ ॥

किमेतन्नामिजानामिजानत्रपिमहामते ॥ यत्सेमप्रवणं चित्रं विपुणोऽपि वं
धुषु ॥ २७ ॥ तेषां कृते मे निश्चासो दोर्मनसं च जायते ॥ करोमि किं यन्न मनस्ते
षु प्रीतिषु निष्ठुरं ॥ २८ ॥ मार्कंडेयउवाच ॥ तत्तत्सौ सहीतो विप्रतं मुनिं समुप
स्थितो ॥ समाधिर्नो मे वैश्यो सौ सवपार्थिवसत्तमः ॥ कृत्वा तु तौ यथा मा
यं यथा हंते न संविदं ॥ उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्रतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ २९ ॥
जोवाच ॥ भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिच्छामि कं वदस्व तत् ॥ इवापयन्मे मनसः
स्वविज्ञायततां विना ॥ ३० ॥ मम त्वमस्यैव स्यात्संज्ञां गेव खिलेषु पि जानतो
पि यथा तस्य किमेतन्मुनि सत्तमः ॥ ३१ ॥ अयं च निःकृतः पुत्रे दारेर्भूते स योऽस्ति
तः स्वजनेन च संसक्तस्तेषु हार्दितथाप्यति ॥ ३२ ॥ एवमेव तथा हं च
दावप्यसंतः ॥ खितौ दृष्टदोषे पि विषये मम ता कृष्टमानसो ॥ ३३ ॥ त

॥ ८ ॥
 ॥ ८ ॥
 केनेतमहाभागयन्मोहाज्ञानिनोरपि ॥ ममास्पचमवसेषाविवेकांध
 समूहता ॥ ३३ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ज्ञानमसिसमस्तस्य जंतोर्विषयगोचरे
 विषयं च महाभाग यांति चैव पृथक् पृथक् ॥ ३४ ॥ दिवांधाः प्राणिनः के
 चिद्वात्राबंधास्तथापरे ॥ केचिद्दिवा तथा एतौ प्राणिनस्तत्पददृष्टयः ॥ ३५ ॥
 ज्ञानिनो मनुजाः संसृजंतु ते तद्दिक्केवलं ॥ यतो हि ज्ञानिनः सर्वेषु प्रपद्यि
 मगादयः ॥ ३६ ॥ ज्ञानं च तं मनुष्याणां यत्तेषां मृगयक्षिणां ॥ मनुष्याणां च
 यत्तेषां तुल्यं समुत्तमयोभयोः ॥ ३७ ॥ ज्ञानेऽपि सति पश्येतांस्तं गान् शीव
 चंतुषु ॥ कणमोक्षादतामोहासीदममानानपि सुधा ॥ ३८ ॥ मानुषाम् ॥
 नु ज माघं साभिलाषाः सुतान् प्रति ॥ लोभासुयकारयत्नवैतान् किं
 न पश्यति ॥ ३९ ॥ तथापि मम तावत्तं मोहगर्ते निपातिताः ॥ महामाया प्र

भाविणसंसारस्थितिकारिणः ॥ ४० ॥ तं नानाविस्मयः कार्यो योगनिद्राजगस्य
 तेः ॥ महामाया हरेश्चैत न पा सं मोहते जगत् ॥ ४१ ॥ ज्ञानिनामपि चेतोऽसि देवी
 भगवतो हि सा बलादाकृष्य मोहाय महामाया प्रयच्छति ॥ ४२ ॥ तथा विस्
 ज्येति विश्वं जगदंतश्च रचरं ॥ सेषा प्रसन्ना वरादान् भवति मुक्तये ॥ ४३ ॥
 सा विद्या परमा मुक्तेर्हेतुमुता सनातनी ॥ संसारबंधहेतुश्चैव सर्वेश्वर
 श्री ॥ ४४ ॥ राजोवाच ॥ भगवन्का हि सा देवी महामायेति यां भवान् ब्रवी
 तिकथमुसन्नासा कर्माणां किं हि ज ॥ ४५ ॥ यत्स्वभावाच्च सा देवी यत्स्वरू
 पायुक्ता च ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि त्व त्त्वत्सविदां वर ॥ ४६ ॥ ऋषिरुवाच
 नित्यं वसा जगन्मूर्तिस्तया सर्वमिदं तत्तथापि तत्समुत्तिर्विदुषां प्रपत्ता
 मम ॥ ४७ ॥ देवानां कार्यं सिध्यत्येवमाविर्भवति सा यदा ॥ उत्पत्तिस्तदा लोके

दुर्गे ॥ सानिषा प्यभिधीयते ॥ ४८ ॥ योगनिद्रां पदाविलुर्जगत्स्येकार्णवीकृते ॥ आस्ती
 ॥ १० ॥ र्यशेषमभजत्कस्माते भगवन्मुमु ॥ ४९ ॥ तदा द्वावसुरे घोरो विख्यातौ मधुकै
 टभौ ॥ विलुकर्णमलोद्भूतौ हंतुं ब्रह्मणमुद्यतो ॥ ५० ॥ सनाभिकुमले विलो
 स्थितो ब्रह्मा प्रजापतिः ॥ दृष्ट्वा तावसुरेभ्यो प्रसुप्तं जैव नार्दनं ॥ ५१ ॥ तृष्ट्वा
 योगनिद्रां तामेकाग्रहृदयस्थिताः ॥ विबोधनार्थं यदहरे हरिनेत्रकृता लयां
 ५२ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ विश्वेश्वरे जगत्प्राची स्थिति संहारकारिणी ॥ निद्रां
 भगवतीं विलोक्य तुल्यतेजसां ॥ ५३ ॥ त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हिव षड्गार स्वरात्मि
 का ॥ सुधात्मस्यैरित्ये त्रिधा मात्रात्मिका स्थिता ॥ ५४ ॥ अर्थमात्रा स्थितानि ॥
 सायानुद्यार्थविशेषतः ॥ त्वमेव सा त्वं सा वित्री त्वं देवी जननी परा ॥ ५५ ॥
 त्वयेतद्धार्यते विश्वं त्वयेतत्संज्यते जगत् ॥ त्वयेतत्सा त्वमेदेवित्वमस्यंते च

सर्वदा ॥ ५६ ॥ विसृष्टे सृष्टिरूपा त्वं स्थिति रूपा च पालने ॥ तथा संहतिरूपांते जग
 तो स्य जगन्मये ॥ ५७ ॥ महाविद्या महाभाया महामेधामहास्मृतिः ॥ महामोहा
 भगवती महादेवी महसुरी ॥ ५८ ॥ प्रकृतिस्त्वच सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी
 कालत्रिमहा एत्रिर्महारा विश्वदा रूपा ॥ ५९ ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं द्वी त्वं
 बुद्धिर्वेधलक्षण ॥ तज्जायुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः ॥ शान्तिरेव च ॥ ६० ॥ स्वदि
 तीश्रुतिनी घोरा गदिनी चकणी तथा ॥ शंखिनी चापिनी वारुणमुमुदी परि
 धायुधा ॥ ६१ ॥ सौम्या सौम्यतरां शेषसौम्येभ्यस्त्विति सुंदरी ॥ परा पराणां प
 रमां त्वमेव परमेश्वरी ॥ ६२ ॥ यच्च ॥ किंचित्कुचिदुत्तुसदसदाखिललि
 के ॥ तस्य सर्वस्य पाशक्तिः सा त्वं किं तु पसेमया ॥ ६३ ॥ यथा त्वया जगत्स्रष्टा
 जगत्पातितो जगत् ॥ सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्त्विति मिहे श्वरः

३०॥ विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशानमेव च ॥ कारितासेयतोतत्त्वांकस्तोतुं शक्ति
 ॥ ११ ॥ मानभवेत् ॥ ६५ ॥ साक्षिमित्यं प्रभावैः स्वरुदोरैर्देविसंस्तुता ॥ मोहयैतोऽराध्या
 वसरोमधुकैटभौ ॥ ६६ ॥ प्रबोधं च जगत्सामीनीयतामच्युतालय ॥ बोध
 श्रुक्रियतामस्पहंतुमेतौ महासुरैः ॥ ६७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ एवं स्तुतातदादि
 वीतामसीतत्र वेधसा ॥ विलोः प्रबोधनार्थापनिहंतुं मधुकैटभौ ॥ ६८ ॥
 नेत्रासनासिकाबाहुदृष्टयेभ्यस्तयोरसः ॥ निर्गम्य दर्शने तस्यो ब्रह्म
 रणा मुक्तजन्तः ॥ ६९ ॥ उत्तस्यो च जगन्नाथस्तथा मुक्तोजनार्दनः ॥ ए
 कारो बहिः शयनात्ततः सदृशे ॥ ७० ॥ मधुकैटभौऽरात्मानाव
 ति वीर्यपराक्रमौ ॥ क्रोधरक्तहारावतुं ब्रह्माणं जनितोद्यमौ ॥ ७१ ॥ स
 मुत्थाय ततस्तस्माभ्यां युयुधे न गवानहुरिः ॥ पंचवर्षसहस्राणि बाहु

प्रहरणाविभुः ॥ ७२ ॥ सुध्यमानावतिबलो दृष्टातावसुरेत्तमौ ॥ निजविधं
 समालोका समुद्रतमहोत्सवः ॥ ७३ ॥ उवाच मन्त्रो व्रियतां वरेवायोभि
 बांछितः ॥ विहस्यते तद्विभो कौर्वो मवलोकयस्वरं ॥ ७४ ॥ तावप्यति
 बलो न्तो महा माया विमोहितो ॥ उक्तं तो वरे स्मृतो वीयतामिति
 केशवं ॥ ७५ ॥ श्रीभगवानोवाच ॥ भवेतामद्यमेतुष्टौ मम बध्नावुभा
 वधि ॥ किमन्येन वरेण न एतावद्विरुतं मम ॥ ७६ ॥ ऋषिरुवाच ॥ वेचि
 ताभ्यामिति तदा सर्वमायो मयं जगत ॥ विलोक्य ताभ्यां गदितो भग
 वानकुमलेक्षणाः ॥ ७७ ॥ प्रीतो स्वस्तवयुर्दुर्नश्रं धस्तं मत्सुरावयौ ॥
 आवां जहि नयत्रो वी सलिलेन परिलुता ॥ ७८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ तथे
 सुक्ता ॥ प्रगवता शखचक्रगदानृता ॥ कृत्वा चक्रेण वैद्विजनेतृषु ने

॥ ५० ॥ शिरसीतयोः ॥ ७८ ॥ एवमेवास्मभ्युपनिषत्सु ब्रह्मणोऽस्मिन् ॥ प्रभावम-
 ॥ १२ ॥ स्मादेवास्मभ्युपनिषत्सु ब्रह्मणोऽस्मिन् ॥ ८० ॥ इति माकुण्डेयपुराणे सावित्री
 किमन्वतेरेवमाहात्म्यमर्ककैटववधः ॥ ११ ॥ अधिरुवाच ॥ देवासुर-
 मभ्युपनिषत्सु ब्रह्मणोऽस्मिन् ॥ ८० ॥ इति माकुण्डेयपुराणे सावित्री
 तत्रासुरे महावीर्ये देव सैन्यं परजितं ॥ निताच सकलान् देवानिन्द्र-
 भून्महिषासुरः ॥ २ ॥ ततः परजिता देवाः पश्यन्ति प्रजापतिं ॥ पुरस्क-
 त्य गतास्तत्र यत्रेश गरुडध्वजैः ॥ ३ ॥ यथावृत्तं तयोः सहस्रमहिषासुर-
 चेष्टितं ॥ त्रिदशः कथयामासुर्देवानि भवविस्तरं ॥ ४ ॥ सूर्योऽग्नौ निल-
 डनायमस्य वरुणस्य च ॥ असेषां चाधिकारं ॥ स्वयमेवाधितिष्ठति ॥
 ५ ॥ स्वर्गाद्विराट्कृताः सर्वे ते न देवगणा भुवि ॥ विचरन्ति यथा मर्त्यमहिषेण

इरात्मना ॥ ६ ॥ एतद् कथितं सर्वममरविचेष्टितं ॥ शरणं च प्रपन्ना-
 स्मो वधस्तस्य विचिंत्यतां ॥ ७ ॥ अधिरुवाच ॥ इत्यनिशं मया देवानां व-
 चां सिमुधुसदनः ॥ चकार कोपं शंभुश्च न कुटीकुटिलाननो ॥ ८ ॥ ततेति
 कोपपूर्णस्य चक्रिणो वदनात्ततः ॥ निश्चक्राम महत्तेजो ब्रह्मणः शंकर-
 स्य च ॥ ९ ॥ असेषां चैव देवानां शक्रादीनां शरीरतः ॥ निर्गतं सुमहत्तेजस्त-
 चैकं समगच्छत ॥ १० ॥ अतीव तेजसः कूटं ज्वलंतमिव पूर्वतः ॥ ददृशुस्ते सु-
 रास्तत्र ज्वाला व्याप्तदिगंतं ॥ ११ ॥ अतुलं तत्र तेजसं सर्वदेवशरीरजं ॥ ए-
 कस्थं तदभून्नारी व्याप्तलोकत्रयं त्रिधा ॥ १२ ॥ यदभूत्तं भवते तेजसो नाजा-
 यत तन्मुखं ॥ यामेन चाभवत्तु केशवा हवो विष्णुतेजसा ॥ १३ ॥ सोमेन
 सततयोर्युगं मध्यं चैंद्रेण चाभवत् ॥ वारुणेन च जंघां रश्मिर्नितं वसेज

॥ ३० ॥ साधुवः ॥ १४ ॥ वसुणस्तेजसापादौतदं गुल्फोर्कतेजसा ॥ वसुनांचकरंगु
 ॥ १३ ॥ लः कौबेरणचनासिका ॥ १५ ॥ तस्यास्तदंताः संभूताः प्राजायसेनते
 जसा ॥ मयनं त्रितयं त्रजेन थायवकतेजसा ॥ १६ ॥ भुवोचसंधयो
 स्तेजः श्रवणावनिलस्य च ॥ अमेवांचेव देवानां संभवस्तेजसां शिवा
 ॥ ततः समस्तदेवानां तेजो राशिसमुद्रवां ॥ तां विलोक्य सुदं प्रायुरमरा
 महिषाहिताः ॥ १८ ॥ मूलं मूलादिनिष्कृष्य ददौ तस्यै पिनाकधृक् ॥ च
 कंच दत्तवान् कृष्णः समुत्साद्य स्वचक्रतः ॥ १९ ॥ खंच वरुणः शक्तिं ददौ
 तस्यै हुताशनः ॥ मास्तो दत्तवांश्चापं वारुणं पूर्णं तथेयुधी ॥ २० ॥ ब्रज
 मिंद्रः समुत्साद्य कुलिशादमरा ॥ धियः ॥ ददौ तस्यै सहस्राक्षो घंटामे
 रावता हुजात ॥ २१ ॥ कालदेव्यमोदं दं याशं चांबुपतिर्ददौ ॥ प्रजायति

॥ २२ ॥ समस्तरोमकृपेषु निजरश्मीन दिवा
 करः ॥ कालश्च दत्तवान् खड्गं तस्य चर्मच निर्मलं ॥ क्षीरोदश्चामलं हार
 मजरे च तथांबरे ॥ चूडामणिं तथा दिव्यं कुंडले कटकानि च ॥ २४ ॥ अर्ध
 चंद्रं तथा शुभ्रं केयूराने सर्वबाहुषु ॥ नूपुरे विमलौ तद्वज्रैवेयकमनुत्र
 मं ॥ २५ ॥ अंगुलीयकरं त्रानि समस्तास्वंगुलीषु च ॥ विश्वकर्मा ददौ तस्यै
 परशुं चाति निर्मलं ॥ २६ ॥ अस्त्राण्यनेकरूपाणि तथा भेद्यं च दशनं ॥
 अस्त्रानयं कजां मालां शिरस्युरसि चापरां ॥ २७ ॥ अददज्जलधिसस्येयं
 कजं चातिशेभनं ॥ हिमवान्वाहनं सिंहं रत्नानि विविधानि च ॥ २८ ॥ ददा
 वश्रुं सुरपापानपात्रं धनाधिपः ॥ शेषश्च सर्वनागेशो महा मणि वि
 भूषितं ॥ २९ ॥ नागहारं ददौ तस्यै धनेयः पृथिवीमिमं ॥ अमेरपि सुरेहं

॥ ३० ॥ वेभूषणैरायुधैस्तथा ॥ सम्मानिताननादोच्चैः साहसासमुद्भुतः ॥
 ॥ ३१ ॥ तस्यानादेतघोरेण कृत्स्नमापूरितं नभः ॥ अमायतोतिमहा ताप्रतिश
 दोमहानभूतः ॥ ३२ ॥ बुधुः सकलालोकाः समुद्राश्च कपिरे च च
 लवसुधावेलुः सकलाश्च महीधरा ॥ ३३ ॥ जयति देवाश्च मुदातामुचुः
 सिंहवाहिनी ॥ तुष्टुर्मुनयश्चैतानां भक्तिनम्रात्ममूर्तयः ॥ ३४ ॥ दृष्ट्वा स
 मस्तं संसुध्वं त्रैलोक्यममरारयः ॥ संनदरिवलसेत्मास्ते समुत्तस्युह
 दायुधाः ॥ ३५ ॥ आकिमेतदितिकोधादाभाप्य महिषासुरः ॥ अभ्य
 धावततं शब्दमशेषैरसुरैर्वृतः ॥ ३६ ॥ सददर्शततो देवीमाप्तलोकत्र
 यां त्विषा ॥ यदाक्रांतानतभुवं कीरीटोल्लिखितावरः ॥ ३७ ॥ क्रोमिता
 शेषपातालं धनुर्जानिः स्वनेनतां ॥ दिशोभुजसहस्रेण समंता ॥

द्याप्यसंस्थितां ॥ ३८ ॥ ततः प्रवृत्ते युद्धे तया देव्या सुरादिषां ॥ शस्त्रास्त्रैव
 हृधामुक्तेरादीपितदिगंतरं ॥ ३९ ॥ महिषासुरसेतानीश्च सुखाख्यो म
 हासुरः ॥ युयुधेचामरस्यामैश्चतुरंगवलान्वितः ॥ ४० ॥ रथानामयुते
 षोडशिरुद्राख्यो महासुरः ॥ अयुधतायुतानां च सहस्रेण महाहनः
 ४० ॥ पंचाशद्विभिनियुते रसिलो मामहासुरः ॥ अपुतानां शतैः षोड
 वाक्षलोयुधैरणे ॥ ४१ ॥ गजवाजिसहस्राघैरनेकैः परिवारितः
 वृत्तोरथानां कोद्याचयुद्धे तस्मिन् युधते ॥ ४२ ॥ वृत्तः कालोरथानां
 चरणेष्वंशतायुते ॥ युयुधेचासुरैः सत्रतावद्विः परिवारितः ॥ वि
 ङालाख्यो युतानां च पंचाशद्दीरथायुते ॥ युयुधेसंयुगे तत्र रथानां
 परिवारितः ॥ ४३ ॥ अमेचतत्रायुतशोरथनागहयैर्वृताः ॥ युयुधुः

५०॥ संयुगेदेमासहतत्रमहासुरः॥४४॥ कोटिकोटिसहस्रेस्तरधानांदंत
 ॥१५॥ नांतथा॥ हयानांचवतौयुधेतत्राभूमहिषासुरः॥४५॥ तोसरेभिर्दि
 पालैश्चशक्तिभिर्मुशलेस्तथा॥ युयुधुःसंयुगेदेमाखड्गेः परसु
 यद्विशेः॥४६॥ केचिच्चिद्वियुःशक्तीः केचिसाशांस्तथापरे॥ देवी
 खड्गप्रहारेस्ततेतांहंतुं प्रचक्रमु॥४७॥ सापिदेवीततस्तानिशस्त्रा
 रायस्त्राणिचंडिका॥ लीलयेवप्रचिह्नेदनिजशस्त्रास्त्रवर्षिणी॥४८॥
 अनायस्ताननादेवीस्तयमानासुरर्षिभिः॥ सुमोचासुरदेहेषुश
 स्त्राण्यस्त्राणिचेश्वरी॥४९॥ सोपिहृद्दधुतसटोदेमाबाहनंकेस
 री॥ चचारासुरसैन्येषुवनेष्विवहताशनः॥५०॥ निःश्वासांसुमुचे
 यांश्चयुधमानारण्यविका॥ तएवसद्यः संभूतागणाः शतसहस्र

शः॥५१॥ युयुधुस्तेपरसुनिर्भिदिपालासिपद्विशेः॥ नाशयंतोसुर
 गणांदेवीशस्तुपदं हिताः॥५२॥ अवादयंतयदहानगणांशखा
 स्तथापरे॥ मृदंगांश्चतथैवानेतस्मितुहमहोसवे॥५३॥ ततोदेवी
 त्रिभूलेनगदयाशरवृष्टिभिः॥ खड्गादिभिश्चशतशेनिजधानम
 हासुरान्॥५४॥ पातयामासचैवान्मानघंटास्वनविमोहितान्॥
 सुरान्मुविपाशेनवध्वाचान्मानकर्षयत्॥५५॥ केचिद्धिधाकृता
 स्तीक्ष्णः खड्गयातैस्तथापरे॥ विपोथितानिपातेनगदयाभुर्विश
 रते॥५६॥ तेमश्चकेचिदुधिरंमुशलेनभृशंहताः॥ केचिन्निपतिता
 भूमौनिन्नाः शूलेनवक्षसि॥५७॥ निराः शौर्येणकृताः केचिद्
 र्गजिरे॥ श्रेणानुकारिणः प्राणान्मुमुचुस्त्रिदशार्दनाः॥५८॥ केचो

॥ इति ॥
॥ १६ ॥

विद्याहवः श्रिताश्चित्रग्रीवास्तथापरे ॥ शिरसिपेतुरमेधामनेमध्ये
विदारिता ॥ ५८ ॥ विस्त्रिजंघास्त्रपोयेतुरुमोमहसुराः ॥ एकवाहसि
चरणाः केचिदेमादिधाकृताः ॥ ६० ॥ छिन्नेपिचान्येशिरसिपतिताः ॥ पु
नरुस्थिताः कबंधा युयुधुर्देवागृहीतपरमायुधाः ॥ ६१ ॥ ननृतुश्चाप
रेतत्रयुधेतुर्यलपाश्रिताः ॥ कबंधाश्चित्रशिरसः खड्गशक्तृष्टिपाण
यः ॥ ६२ ॥ तिष्ठतिष्ठेतिभाषंते देवीमन्ये महासुराः ॥ तिष्ठतिष्ठेतिचेवो
त्सादैसायुयुधिरेमधे ॥ ६३ ॥ यातितैरयनागश्चैरसुरैश्च वसुंधरा
अगम्पासाभवतत्रयत्राभूत्समहारणः ॥ ६४ ॥ शोणितौघामहान
घः सघस्तत्रविसुसुबुः ॥ मध्येचासुरैस्तेनस्ववारणासुराजिनो
त्सलेनेतन्महासेन्यमसुराणां तथाविका ॥ निमेषपयथावद्दि

सुरादारुमहाचयः ॥ ६५ ॥ सचसिंहोमहानादमुत्सजनधुतकेसरः शरी
रेमोमरीणामसुनिवविचिन्वति ॥ ६६ ॥ दिमागणैश्चैतस्तत्रकृतंयुद्धं
तथासुरैः ॥ तथैवांतुष्टुबुधैर्वाः पुष्पवृष्टिसुचोदिवि ॥ ६७ ॥ इतिमाव
डपराणोसावर्णिके मन्वन्तरे देविमाहात्म्यमहिषासुरसेन्यवधः ॥
२॥ ॥ अधिरुवाच ॥ निहन्मानंतस्तेन्यमवलोक्य महासुरः ॥ से
नानीश्विस्तुरको पाद्ययौयोधुमथादिकां ॥ १ ॥ सदेवीशरवर्षेणव
वर्षेसमेरुसुरः ॥ यथा मेरुगिरिः शृंगतोयवर्षेणतोपदः ॥ २ ॥ तस्य
छित्वाततो देवीलीलयेवशरत्करान् ॥ जघानतुरगनवाणैर्येता
रंचैववाजिनो ॥ ३ ॥ चिह्नेदचधनुः सद्यो ध्वजं चातिसमुद्धितं ॥ विद्या
धचैवगात्रेषु छिन्नघनानमाश्रुगे ॥ ४ ॥ सछिन्नधन्वाविरथोहता

॥ ५० ॥ श्रोतृसायिः ॥ अभ्यधावततांदवीखड्गचर्मधरोरुः ॥ ५ ॥ सिंहमाह
 ॥ ११ ॥ सखड्गेनतीक्ष्णधारेणमूर्धनि ॥ आजघानभुजेसमेदवीमप्यतिवेग
 वान् ॥ ६ ॥ तस्याः खड्गेभुजंप्राप्यपफालनपुनंदन ॥ ततो जयहृष्ट
 लंसकौपादहृणलोचनः ॥ ७ ॥ विक्षेपचतस्तनुभद्रकात्पामहोसु
 रः ॥ जाज्वल्यमानंतेजोभीरुविविधमिवांगवत् ॥ ८ ॥ दृष्ट्वातदायत
 कूलंदेवीशूलमुच्यत ॥ तत्कूलंशतधातेननीतं ॥ ९ ॥ महासुरः ॥
 हतेतस्मिन्महावीर्यमहिषस्यचमूयतो ॥ आजगामगजोहृष्टश्च
 मरुस्त्रिदशार्दनः ॥ १० ॥ सोपिशक्तिमुमाचायदेयासामंविक्
 तं ॥ हुंकाराभिहतंभूमौपातयामासनिःप्रना ॥ ११ ॥ नग्रांशक्तिं
 पतितांदृष्ट्वाक्रोधसमन्वितं ॥ विक्षेपचामरः शूलबाणोस्तदपि

साध्विनतः ॥ १२ ॥ ततः सिंहसमुत्पत्यगजकुंभान्तरेस्थितः ॥ बाहुयुद्धेन
 युयुधेतेनोच्चैस्त्रिदशारिणा ॥ १३ ॥ युधामांनोततस्तोतुतस्मान्ना
 गान्महीगतो ॥ युयुधातेतिसंरध्वोप्रहारेरतिदारुणे ॥ १४ ॥ ततोवे
 गतिवसुत्समनियस्यचमृगारिणः ॥ करप्रहारेणशिरश्चामरस्यपृथ
 ककृत ॥ १५ ॥ उदयश्चरणेदेयाशिलावत्सादिभिर्हतः ॥ दंतमुष्टितल
 श्वेवकण्ठेनश्चनिपातितः ॥ १६ ॥ देवीकृष्णगदापातेचूर्णयामस
 वोदतं ॥ बाधकलंनिंदियासेनवरेणसाम्भतयाधकं ॥ १७ ॥ उग्रस्य
 मुग्रवो ॥ र्यचतथैवचमहाहनुं ॥ त्रिनेत्राचत्रिशूलेनजघानप
 रमेश्वरी ॥ १८ ॥ विडालस्यासिनाकायासातयामासवैशिरः ॥
 हरंडमुखं चोभोशोरेर्निमेषमक्षयं ॥ १९ ॥ एवंसंसीयमाणेतुस्व

॥३८॥ स्तेनचूर्णयंतीशरोकरैः ॥ उवाच तं मदीक्षुतमुखरागाकुलाक्षरं ॥ ३५ ॥
 देवुवाच ॥ गर्जगर्जसंमूढमधुपावसिवाम्पहं ॥ मया त्वयि हते
 त्रेवगर्जिष्पसाशुदेवताः ॥ ३६ ॥ ऋषिरुवाच ॥ एवेमुक्तामुत्पस
 सारुदातं महासुरं ॥ पादेनाक्रम्य कंठे च शूलैर्नैनमताडयत् ॥ ३७ ॥ त
 तः सोऽपि पदाक्रांतस्तपानिजमुखात्ततः ॥ अर्धनिष्क्रांत एवादेव
 वीर्येण संवृतः ॥ ३८ ॥ अर्धनिष्क्रांत एवासौ युद्धमानो महासुरः ॥ तया
 महासिना देव्या शिरः छिन्नानि पातितः ॥ ३९ ॥ ततो हाहा कृतं सर्वदेस
 सेत्यंतर्जयत् ॥ प्रहर्षे च परं जगुः सकला देवता गणाः ॥ ४० ॥ तुष्टु
 बुक्तां सुरादेवीं सहदेवैर्महर्षिभिः ॥ जुगुर्गधर्वपतयो न न तु श्वा
 सरे गणाः ॥ ४१ ॥ इति मार्कंडेयपुराणे सावर्णि के मन्वन्तरे देवी

महात्म्यमविषासुरवधः ॥ ३॥ ऋषिरुवाच ॥ शक्रादयः सुरगणा
 निहतेति वीर्ये तस्मिन् इत्यस्मिन् सुराखिले च देव्या तां तुष्टुबुः प्रणति
 नम्र शिरो धरं सा वाग्मिः ॥ प्रहर्षयुलकोद्गमचारुदेहः ॥ ४२ ॥ देवानां
 देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्ते निः ॥ शेषदेवगणशक्तिसमुद्गम
 र्त्वा ॥ तामंबिकामखिलदेवमहर्षिपू ॥ ज्यांभक्त्यानताः स्मवि धा द
 तुष्टुमानि सानः ॥ ४३ ॥ यस्यां प्रभावमतुलं भगवाननंतो ब्रह्मा हरश्च न
 हिवत्कुमलं वलंच ॥ सा चंडिका खिलजगत्सुरियालनायनाशायका
 सुरनयस्य मतिं करोतु ॥ ४४ ॥ या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवने धलस्मी
 पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥ अद्या सतां कुलजनप्रभवस्य
 लज्जातां त्वानतास्मपरिपालय देवि विश्वं ॥ ४५ ॥ किंचिदपामितवरूप

॥३०॥

॥२०॥

मचिंसमेतल्लिंचातिवीर्यमसुरस्यकारिभूरि॥ किंचाहवेषुचरितानि
तवाहुतातिसर्वेषुदेमसुरदेवगणादिकेषु॥५॥ हेतुः समस्तजगतां
त्रिगुणापिदोषैर्नज्ञायसहरिहरादिभिरप्यपार॥ सर्वाश्रयाः खिल
मिदजगदशभूतसमाकृतासिपरमाप्रकृतिस्वमाद्या॥६॥ यस्याः
समस्तसुरताः समुदीरणेनहृत्प्रियांतिसकलेषुमखेषुदेवी॥ स्वा
हासिदैपितृगणस्यचतुसिहेतुरूच्यार्यसेत्वमतएवजनैः स्वधाच
योमुक्तिहेतुरविचिंसमहाव्रताचम॥ अस्मसेसुनियतेन्द्रियतत्त्वसा
रे॥ मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषैर्विधासिसाभगवतीपरमा॥१॥
हिदेवि॥८॥ शब्दालिकासुविमलर्ग्यजुषांनिधानमुद्गीयरम्यपदपा
ठवेतांचसान्नादेवीत्रयीभगवतीभवभावनायवार्ताचसर्वजग

तांपरमार्तिहंत्री॥९॥ मेधासिदेविविदितारिबलशस्त्रसारङ्गसिङ्गभ
वसागरनौरसंगा॥ श्रीः कैठभारिद्वयेककृताधिवासागौरी॥ स्वमेवश
शिमीलिकृतप्रतिष्ठा॥१०॥ इयत्सहासममलंपरिपूर्णचंद्रविबानुका
रिकतकोत्रमकांतिकांत॥ अत्यद्भुतं प्रहृतमारुतेषातेषापिवचक्रं विलो
कसहसामहिषासुरेण॥११॥ दृष्टातुदेविकुपितं भृकुटीकरलमुद्यहणं
कसदृशं हवि॥ नमः॥ प्राणानुमोचमहिषस्तदतीवचित्रं कैजीमते
हिकुपितातकदर्शने॥१२॥ देविप्रसीदपरमाभवतीभवायसद्योविना
शयतिकोपवतीकुलानि॥ विज्ञातमेतदधुनैवयदसमेतन्नीतंबलं सु
विपुलं महिषासुरस्य॥१३॥ तेसंमताजनपेदेषुधनानितेषांतेषांयशा
सिनचसीदतिबंधुवर्गः॥ धन्यास्तएवनिभूतास्तजन्मसदायेषांसदा

॥ ३० ॥

॥ २१ ॥

भुवदाभवतीप्रसन्ना ॥ १४ ॥ धर्म्याणि देविसकलानि सदेवकर्माण्यस्य
दतः प्रतिदिनं मुहूर्तकरोति ॥ स्वर्गप्रयांति च ततो भवति प्रसादात् लोक
योपि फलदाननुदेवितेन ॥ १५ ॥ इर्गस्मृता हरसिभीतिमशेषजंतोः स्वस्थे
स्म तासतिमतीव शुभां ददासि दारिद्र्यः खभयहारिणी कास्वदन्मास
वीपकारक रणायसाद्विक्ता ॥ १६ ॥ एभिर्हतेर्जगदुपैति सुखं तथै
ते कुर्वतु नाम नृकायचिराय पापं ॥ संश्राममृत्युमाधिगम्यदि वंप्रयां
तु मत्वेति नूनमहितान्विनिहंसि देवि ॥ १७ ॥ दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरो
ति मम सर्वो सुरावरिषु यत्प्रहिलोषिशस्त्रं ॥ लोकांस्तु यांतुरिषवो
पि हि शस्त्रयुता इत्थं मतिर्भवतु ते धृतिषु साध्वी ॥ १८ ॥ खड्गप्रभानि
करविस्फुरणैस्तथोद्ये मृतान् प्रकांतिनिवहेन दशो सुराणां ॥ यन्नागता

राक्रमस्य वीर्यं च

विलपमं शुभमदिङ्खंडयोग्यानंतव विलोकयतां तदेतत् ॥ १९ ॥ इदं तव
त्रशमनंतव देवि शीलं रूपं तथैतद्विचिंत्य मनुष्यमस्यैः ॥ वीर्यं च हंत
हतदेव पराक्रमाणां वैरिष्वपि प्रकटितैव दयात्वेयस्य ॥ २० ॥ के
नोयमाप्तवतु ते स्य पशुभयकार्पतिहारिकुत्र ॥ चित्ररूपा
समरनिष्ठुरता च दृष्ट्वा त्वप्येव देवि वरेभुवनत्रयोपि ॥ २१ ॥ त्रैलोक्यमे
तदखिलं रियुनाशनेन कृतं त्वया समरमूर्धनितोपि हत्वा ॥ नी
ता दिवं रिपुगणभयं पृथगस्तमस्माकमुन्मदसुरारि नवं नमस्ते ॥ २२ ॥
मूलेन पाहि नो देवि पाहि स्वदेन चांबिके ॥ घंटास्वनेन नः पाहि चापज्या
निस्वनेन च ॥ २३ ॥ प्राञ्जलं प्रतिष्ठां च वंदि केरत्तदसि रो ॥ नमो नमो
समूलस्य उत्तरस्य तथेष्ट्वरि ॥ २४ ॥ सौम्यानि यानि रूपानि त्रैलोक्ये विचर

॥ ३० ॥ तिने यानि वासधेयोरणि तैरक्षासांस्तथाभुवः ॥ २५ ॥ खड्गमूलगदादी
 निप्रानिवास्त्राणि तं विकेकरपत्रवसंगीनि तैरस्मानुरक्ष सर्वतः ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥ **अपि तवाचा** एवं सुतासुरैर्दमैः कुसुमैर्नदनोद्भवेः ॥ अर्चिता जगत्
 धात्री तया गंधानुलेपनेः ॥ २८ ॥ भक्ता समस्तैस्त्रिदशैर्दमैर्धूपैः सु
 धूपिता ॥ ग्राहप्रसादसुमुखी समस्तस्त्राणानुसुरान् ॥ २९ ॥ **देववा**
 वीप तैर्विदशसर्वैरेस्मिन्निवांछतं ॥ ददाम्यहमनिप्रीत्यासवे
 रभिः सुयुजितः ॥ ३० ॥ **देवाः ऋचुः** ॥ भगवत्साकृतं सर्वं न किंचिदवशि
 ष्यते ॥ इदं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः ॥ ३१ ॥ यदि चापि वेरादेय
 स्त्रियासाकं महेश्वरि ॥ संस्मृता संस्मृता त्वन्नो हि संस्थाः परमायदः ॥ ३२ ॥
 यश्च मर्त्यैर्वैरभिस्त्रास्तोष्य समलानने ॥ तस्य विवर्द्धिर्विभवे धेनदा

रादिसंपदा ॥ ३३ ॥ दृष्टेयस्मत्प्रपन्ना त्वं मेवेयाः सर्वदां विके ॥ **अपि रु**
वाचा इति प्रसादिता देवैर्जगतोर्थे तथात्मनः ॥ ३४ ॥ तथेत्सत्कान्द
 कालीवभूवांतर्हिता नृप ॥ ३५ ॥ येन कथितं नृपसंभूतासायथापुरा
 देवीदेवशरीरेभ्योजगत्प्रपहि नैषिणी ॥ ३६ ॥ पुनश्च गौरीदेहात्सासमु
 द्रताय थीवत ॥ वधाय डष्टे देसानां तथाशुभनिष्पुभयोः ॥ ३७ ॥ **रक्ष**
 णाय च लोकानां देवानामुपकारिणी ॥ तच्छृणुष्व मया त्मातं यथा
 वक्तव्यमिति ॥ ३८ ॥ इति मार्कंडेयपुराणे सावर्णि के सप्ततरे देवि
ग्राहाम्येशकादयस्तुतिर्नाम ॥ ४० ॥ **अपि रुवाचा** पुराशुभनिष्पु
 भाभ्यामसुरभ्यां शचीपतेः ॥ त्रैलोक्यं यज्ञभागाश्च हता मदवलाश्च
 यात ॥ ४१ ॥ तावेव सूर्यतांतदधिकारं तथेदं ॥ कौबेरमथ याम्यं च

३३
 चक्रातेवरुणस्य च ॥ २ ॥ तावेवपवनर्द्धिचचक्रतुर्वह्निकर्मच ॥ ततो
 देवाविनिर्दिताः ऋषयः पराजिताः ॥ ३ ॥ तदाधिकारास्त्रिदशस्त
 भांसर्वे निरुक्ताः ॥ महासुराभ्यां तां देवीं संस्मरं स पुराजितां ॥ ४ ॥
 तयास्माकं वरोदतो यथायत्सुस्म ताखिलाः ॥ भवतां नाशयिष्या
 मितं चैरणसरमापदः ॥ ५ ॥ इति कृत्वा मतिं देवा हिमवतं नगेश्वरं ॥ ज
 मुस्तत्र ततो देवीं विष्णुमायां प्रतुष्टुवुः ॥ ६ ॥ नमो देयै माहादेयै शिवायै सततं
 नमः ॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्मृताः ॥ ७ ॥ ऐंद्रायै नमो नित्या
 यै गौर्यै धाम्नायै नमः ॥ ज्योत्स्नायै चंद्रायै सुरायै सततं नमः ॥ ८ ॥
 कल्याणायै तां हृद्यै सिद्धे कर्मै नमो नमः ॥ नैर्ऋत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै श
 वार्यै तेनमो नमः ॥ ९ ॥ इग्यै इग्यायै सारयै सर्वकारिण्यै ॥ १० ॥

सैतथैव कृत्वा ये धृत्वा ये सततं नमः ॥ १० ॥ अतिसौम्याति ऐंद्रायै नमः ॥
 स्येनमो नमः ॥ नमो जगत्पतिष्ठायै देवै कृत्येनमो नमः ॥ ११ ॥ या देवी सर्वभू
 तेषु विष्णुमायेति शब्दिता ॥ नमस्तस्येनमस्तस्येनमस्तस्येनमो नमः ॥ १२ ॥
 या ॥ चेतने समिधीयते नमस्तस्ये ॥ १३ ॥ या ॥ बुद्धिरूपेण संस्थिता
 नमः ॥ १४ ॥ या ॥ निद्रारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ १५ ॥ या ॥ सुधारूपे
 ण संस्थिता नमः ॥ १६ ॥ या ॥ छाया रूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ १७ ॥ या ॥
 शक्तिरूपेण संस्थिता ॥ १८ ॥ या ॥ तत्त्वारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ १९ ॥
 या ॥ शान्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ २० ॥ या ॥ जातिरूपेण संस्थिता ॥ नमः
 या ॥ लज्जारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ २२ ॥ या ॥ शान्तिरूपेण संस्थिता ॥ न
 मः ॥ २३ ॥ या ॥ श्रद्धारूपेण सं ॥ नमः ॥ २४ ॥ या ॥ कांतिरूपेण सं ॥ नमः

॥ ३० ॥
॥ २५ ॥

ताम्रतीवसुमनोदरा ॥ काप्यालेस्त्रीमहाराजभासयंतीहिमाचलं ॥ ४५ ॥
नैवतादृक्कचिदुपदृष्टंकेतचिदुत्तमं ॥ ज्ञायतांकाप्यसौदेवीगुपतां
चासुरेश्वरी ॥ ४६ ॥ स्त्रीरत्नमतिचार्वंगी ॥ धोतयंतीदिशस्त्रिघासातुतिष्ठ
तिदैत्येन्द्रतांभवान्दृष्टुमर्हति ॥ ४७ ॥ यानिरत्नानिमणयोगजाश्वादीनि
वैप्रभो ॥ त्रैलोकेषुसमस्तानिसंप्रतंभांतिनेष्टहे ॥ ४८ ॥ ऐरावतःसम
नीतो गजरत्नपुरंदरात् ॥ पारिजाततरुश्चायंतथैवोच्चैः श्रवाहयः
॥ ४९ ॥ विमानं हंससंयुक्तमेतन्निष्ठितितेंगणे ॥ रत्नभूतमिहानीतंय
दसीद्धेयसोदृतं ॥ ५० ॥ निधिरेषमहापयः ॥ समानीतो धनेश्वरात् ॥
किंजल्किनीददौचाधिर्मातामस्त्रानयंकजां ॥ ५१ ॥ सुत्रंतेवाहुरांगेह
कांचनस्त्रावितिष्ठति ॥ तथायंस्पंदनवारेयः ॥ पुरासीत्प्रजायते ॥ ५२ ॥

मृत्सारुक्कांतिदानामशक्तिरीशत्वयाहता ॥ पाशःसलिलराजस्यभातुस
वपरिग्रहे ॥ ५३ ॥ निशुंभस्याधिजातश्चसमुत्सारत्नजातयः ॥ वह्निर
पिददौतुभ्यमग्निशेवचवाससी ॥ ५४ ॥ एवंदैत्येन्द्रत्नानिसमस्तान्या
हृतानिते ॥ स्त्रीरत्नमेषाकल्याणीत्वयाकस्मान्नष्टते ॥ ५५ ॥ **अथिर**
वाचा निशम्येतिवचः ॥ शुंभसतदाचंडमुंडयोः ॥ प्रेषयामाससुग्री
वंदतंदेवामहासुरं ॥ ५६ ॥ इतिचेतिचवक्तुमासागत्वावचनान्मम ॥
यथाचिन्त्येतिसेप्रीमातथाकार्यत्वयालघु ॥ ५७ ॥ **अथिरवाचा** ॥ स
त्तवगत्वायत्रासेशेलोदेशेतिशेभने ॥ सादेवीतांततः ॥ प्राहश्लक्ष्मण
धुर्यागिरा ॥ ५८ ॥ **दत्तवाचा** ॥ देवैदैत्येश्वरः ॥ शुंभस्त्रैलोकेषुपरमेश्वरः
दूतोहंप्रेषितः ॥ सेनत्वत्सकाशमिहागतः ॥ ५९ ॥ **अथाहताज्ञः** सर्वा

॥ इगो ॥ सुपः सदा देवयोनिषु ॥ निर्जिता विलदे सारिः स यदा हृष्टगुणवतः ॥ ६० ॥
 ॥ २६ ॥ मम त्रैलोक्यमखिलं मम देवावशानुगाः ॥ यज्ञभागानहं सर्वानुपाश्रा-
 मिष्ये कृपयुक् ॥ ६१ ॥ त्रैलोक्ये वरदानि मम वदन्त्यान् शेषतः ॥ तथैव ग-
 जरत्नचिह्नादेवे देवाहनं ॥ ६२ ॥ श्रीगोदमयनोद्भूतमश्वरत्नममामरे-
 उच्चैः श्रवसं संज्ञतं तत्राणि पत्युः समर्पितं ॥ ६३ ॥ यानिर्वन्त्यानि देवेषु गंध-
 र्वधुरगेषु च ॥ रत्नभूतानि भूतानि तानि मय्येव शोभने ॥ ६४ ॥ स्त्रीरत्नभूतां-
 तां देवीलोकं ममामहे वयं ॥ सात्वमस्मानुपागच्छयतो रत्नभुजो वयं ॥ ६५ ॥
 मां वाममानुजं वायिनिशुंभमुरुविक्रमं ॥ भजत्वं च वलायां गिरत्न-
 भूता सिदैयत ॥ ६६ ॥ यस्मै श्रव्यं मतुलं प्राश्य सेमसरियदात ॥ एतद्गु-
 धासमालोक्य मत्सरियदातं व्रज ॥ ६७ ॥ ॥ अथिरवाच ॥ इत्युक्त्वा सात दा-

देवीगंभीरान्तःस्मिता जगो ॥ इगो नगवती भद्रं यये दंधार्यते जगत् ॥ ६८ ॥
 देवुवाच ॥ ससमुक्तत्वयानात्र मिथ्या किंचित्त्वयोदितं ॥ त्रैलोक्या-
 धिपतिः शुंभो निशुंभश्चापितादृशः ॥ ६९ ॥ किं तत्र यत्प्रतिज्ञातं मिथ्या-
 ततक्रियते कथं ॥ श्रूयतामत्यबुद्धित्वा त्वतिज्ञाया कृतापरा ॥ ७० ॥ यो-
 मां जयति संयामे यो मे दंर्यं यो हति ॥ यो मे प्रतिबलो लोके समे भर्ता-
 भविष्यति ॥ ७१ ॥ तदा गच्छतु शुंभो त्रिनिशुंभो वामहासुरः ॥ मां जित्वा-
 किंचिरेणात्र पाणिं गृह्णतु मे तद्यु ॥ ७२ ॥ ॥ तत्र उवाच ॥ अवालि सा सिमे-
 वं त्वं देवि बुद्धिममाग्रतः त्रैलोक्ये कः पुमांस्तिष्ठेदये शुंभनिशुंभयोः ॥ ७३ ॥
 अमेषामपि देसानां सर्वदेवाने वै युधि ॥ तिष्ठंति संमुखे देवि किंपुनः-
 स्त्रीत्वमेकिका ॥ ७४ ॥ इन्द्राद्याः सकाला देवास्तस्युर्ध्वं पानसंयुगे शुंभा

॥ अर्गो ॥ दीनांकपंतेषां स्त्रीप्रयास्यसि संमुखं ॥ १५ ॥ सात्वंगच्छ मये वोक्तं पार्श्वे
 ॥ २७ ॥ शुंभनिशुंभयोः ॥ केशकर्षणनिर्दूतगौरवामागमिष्यसि ॥ १६ ॥ देव
 वाच ॥ ॥ एवमेतद्वलीशुंभो निशुंभश्चातिविर्यवान् ॥ किं करोमि प्रति
 ज्ञामेयं नालोचितायुरा ॥ १७ ॥ सात्वंगच्छ मये वोक्तं यदेतत्सर्वमादृतः
 तदा चक्षुः सुरेन्द्राय सच युक्तं करोतु पतः ॥ १८ ॥ इति मार्कंडेयपुराणे
 मार्कार्गविक्रमन्वतरं देवीमाहात्म्ये देव्या इतः संवादः ॥ १५ ॥ अथि
 वाच ॥ ३ ॥ साकर्ण्यवचो देव्याः सदूतो मर्षपूरितः ॥ समाचष्टु समाग
 म्येदेयराजाय विस्तरात् ॥ १ ॥ तस्य इतः सप्तदाक्षमाकर्ण्यो सुरादृततः
 स क्रोधः ग्राह्येदेत्यानामधिपधूम्रलोचनं ॥ २ ॥ हे धूम्रलोचना शुंभं
 स्वसेन्यपरिवारितः ॥ तामानय वलाडुशं केशकर्षणविह्वलां ॥ ३ ॥

तस्य रित्राणदः कश्चिद्यदि चोतिष्ठते परः ॥ सहंतमो मरो वापि यस्मिन्
 धर्व एव वा ॥ ४ ॥ अथिहवाच ॥ तेनाज्ञसंस्ततः शीघ्रं संदेसौ धूम्रलो
 चनः ॥ वृत्तप्रव्यासहस्त्राणामसुराणां दृतं ययो ॥ ५ ॥ सदृष्टांतो ततो दे
 वीतुहिना चलसंस्थितां ॥ जगादोच्चैः प्रयाहीति मूलं शुंभनिशुंभयोः
 नचेस्त्रीत्याद्यभवती मद्रुत्रोरमुपेक्ष्यति ॥ ततो वलान्नयाम्येष केशक
 र्षणविह्वलां ॥ ७ ॥ देवुवाच ॥ देवैश्चरेण प्रहितो चलवानवलसंवृतः
 वलान्नयसि मामेवं ततः किं ते करोम्यहं ॥ ८ ॥ अथिहवाच ॥ इमुक्तः
 सोभ्यधावन्नामसुरेधूम्रलोचनः ॥ हुंकोरेणेव तं भस्मसाचकारो वि
 काततः ॥ ९ ॥ अथ कुरु महांसे ममसुराणां तथां विका ॥ ववर्षसा
 यकैस्त्रीक्ष्णैः स तथा शक्तिपरम्यधे ॥ १० ॥ ततो धुतसटः कोपात्कृत्यना

॥५॥ गो. ॥ २८ ॥ दंसुभैरवपातासुरसेनायांसि होदेमास्वहेनवो ॥११॥ कांश्चित्कर
प्रहारेण देसानासतचपरान ॥ आक्रांसाचाधरेणान्याजघानसुम
हासुरान् ॥१२॥ केषांचित्सादयामासनखैः कोष्ठानिकेशरी तथात
लेप्रहारेण शिरांसि कृतवानृथक् ॥१३॥ विद्धि नवाह शिरसः कृत
लेन तथापरे ॥ पयोचरुधिरं कोष्ठादत्येषां धृतकेसर ॥१४॥ सरोनत
हलं सर्वे सयनीतं महात्मना ॥ तेन केसरिणा देवा बाहनेन तिकोपिता
श्रुत्वा तमसुरं देमानि हंतं धूमलोचनं ॥ बलं च क्षयितं कृतं देवीके
सरिणा ततः ॥१६॥ चुकोपदेसोधिपतिः शुभः प्रसुरिताधरः ॥ आ
ज्ञापयामास च तौ चंडमुंडौ महासुरौ ॥१७॥ हेचंडहेमुंडवलेः बहु
लेः परिवारितौ ॥ तत्र गच्छत गत्वा च सासमानीयतां लघु ॥१८॥

केशेषां कृष्यवध्वावापदिवः संशयोपुधि तदशेषापुधेः सर्वैर
सुरैर्विनिहन्तौ ॥१८॥ तस्यां हतायां दुष्टायां सिंहे च विनिपातिते
शीघ्रमागम्य तां वेष्टा गृहीत्वा तामथाविका ॥२०॥ इति माकंडेय
पुराण सावर्गिक मन्वन्तरे देवी माहात्म्ये शुभनिशुभमंजरी
धूमलोचनवधः ॥६॥ अथिरुवाच ॥ आज्ञासासततो देसाश्च
डमुंडपुरोगमाः ॥ चतुरंगबलोपेता ययुरमुद्युतापुधाः १ ददशु
सेततो देवीमीषदासां व्यवस्थिता ॥ सिंहस्योपरिशेले द्रुपंगेम
हतिकांचने ॥२॥ ते दृष्ट्वा तस्मादातुमुद्यमं चक्रुर्हृताः ॥ आकृष्ट
चोपासिधरास्तथा न्यतस्मापगाः ३ ततः कोपंचकोरेचैरं वि
कातानरीश्वरि ॥ कोपेन चास्मावदन्तं मभीवर्णमभूत्तदा ४ ॥ न

५०॥ कुटिकुटिलात्रस ललाटफलकादृतं ॥ कालीकरालवदनाविनिष्क्रं
 २८॥ तासिपाशिनी ॥ ५ विवित्रखट्वांगधरानरमालाविभूषणा दीपिच
 मयरीधानासुधमांसतिभैरवा ॥ ६ ॥ अतिविस्तारवदनोजिह्वालल
 नभीषाणा ॥ निमग्नारक्तनयनानादापूरितदिङ्मुख ॥ ७ ॥ सावेगेन
 भियतिताघातयंतीमहासुरान् ॥ समेतत्रसुररीणामभक्षयतन
 हुलं ॥ ८ ॥ यस्मिन्नाहं कुर्याद्विषोद्यंतासमन्वितान् ॥ समादाये
 कहस्तेनमुखे विक्षेपवारणात् ॥ ९ ॥ तथैवयोधंतुरगेरथं सारथि
 तासह ॥ निक्षिप्यवक्त्रेदशनेश्वर्यपंसतिनैरवं ॥ १० ॥ एकंजग्राहके
 शेषुग्रीवायामथचापरं ॥ यादेनाक्रम्यैवान्यसुरसान्ममयो
 ययत् ॥ ११ ॥ तैर्मुक्तानिचशस्त्राणिमहास्त्राणितथासुरैः ॥ सुखेन

जग्राहरूपादशनेर्मथितान्मथि ॥ १२ ॥ दंतिनांतद्वलंसर्वमसुराणांमहा
 लनां ॥ ममदोभक्षयच्चान्यानन्माश्वात्ताडयत्तथा ॥ १३ ॥ असिनानिह
 तांकेचित्केचित्खट्वांगताडिताः ॥ जग्मुर्विनाशमसुरादंताग्रामिहता
 लथा ॥ १४ ॥ क्षरोततद्वलंसर्वमसुराणांनिपातितं ॥ दृष्ट्वाचंदोभिड्डा
 वतांकालीमतिनीयणां ॥ १५ ॥ शरवैर्यैर्महाभीमैर्नीमाक्षीतंमहा
 सुरः ॥ ह्लादयामासचक्रेष्वमुंडक्षिप्तेः सहस्रशः ॥ १६ ॥ तानीचक्रा
 ण्यनेकानिविशमानानितन्मुखं ॥ वभुर्यथार्कविबानिसुबहुनि
 घनोदरं ॥ १७ ॥ ततो जहासातिरूपाभीमं नैखनादिनी ॥ कालीक
 रालवक्त्रांतडर्दशदशतो ज्वला ॥ १८ ॥ उत्थापचमहासिंहं देवीचं
 डमधावत ॥ गृहीत्वाचासकेशेषुशिरसेनासिनाद्धित ॥ १९ ॥

॥ ३० ॥

अथ मुंडोप्यधावतां दृष्ट्वा चंदं निपातितं ॥ तिमप्ययात यद्रूमौ सा ख
दुमिहतरुषा ॥ २० ॥ हतत्रोषंततः सेनं दृष्ट्वा चंदं निपातितं ॥ मुंडं च
सुमहावीर्यं दिशो भेजे भयातुरं ॥ २१ ॥ शिरश्चंदस्य काली च गृही
ता मुंडमेव च ॥ ग्राहप्रचंडादहा समिधमभ्यस्य चंडिकां ॥ २२ ॥ म
यातवात्रोपहृतौ चंडमुंडौ महापशू ॥ यूधयज्ञे स्वयंभुंभनिभुं
भंच हनिष्यसि ॥ २३ ॥ **अपिरुवाच ॥** तावानीतो ततो दृष्ट्वा चंडमुंडौ
महासुरौ ॥ उवाच काली कल्याणी ललितं चंडिकावच ॥ २४ ॥ य
स्माच्चंडं च मुंडं च गृहीत्वा खमुपागता ॥ चामुंडेति ततो लोके ख्याता
देवी भविष्यसि ॥ २५ ॥ **इति माकं** देयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरदे
वी माहात्म्ये चंडमुंडवधः ॥ ७ ॥ **अपिरुवाच ॥** चंडे च निहते देसे मुं

॥ ३० ॥

डे च विनियतिते ॥ बहुलेषु च मे मेषु क्षपितेषु सुरेश्वरः ॥ १ ॥ ततः को
पपराधीनचेताः सुमंत्रतापवान् ॥ उद्योगं सर्वं सेन्यानां देत्यानामा
दिदेश ह ॥ २ ॥ अद्य सर्वबलेर्देत्याः षडशीतिरुदायुधाः ॥ कंबूनां च
तुराशीतिर्निर्यातुस्वबलेर्वृताः ॥ ३ ॥ कोटिवीर्याणि पंचाशदसरा
णंकुलानि वै ॥ शतंकुलानि धुम्राणां निर्गच्छंतु ममाज्ञया ॥ ४ ॥ का
लिकादौर्द्धदामोर्याः कालिकेयास्तथासुराः ॥ युधाय सज्जानिर्यातुः ॥
ज्ञया खनिता मम ॥ ५ ॥ इत्याज्ञाप्या सुरपतिः सुभौ नैरवशासनः ॥
निर्ज्ञेयममहासेन्यसहस्रैर्वहनिर्वृतः ॥ ६ ॥ आयातं चंडिकादृष्ट्वा
तस्मै मतिभीषणं ज्ञास्व नैः पूरयामास धरणी गगनांतरं ॥ ७ ॥ ततः सिं
हो महातादमतीव कृतवां नृप ॥ घंटास्वनेन तन्नादमंचिकाचोप

॥ ५० ॥
॥ ३१ ॥

हं हयत ॥ ८ ॥ धनुर्जो सिंह घंटानां शब्दो पूरितदिङ्मुखा ॥ निनादैर्भोष नारा
णैः कालीजिग्येविस्तारितानना ॥ ९ ॥ तन्निनादमुपश्रुत्य देवसैन्यैश्च
तुर्दिशं ॥ देवीसिंहसथा कालीसरोषैः परिवारितः ॥ १० ॥ एतस्मिन्
तरे नृपविनाशाय सुरदिवा भवायामरसिंहानामतिवीर्यवत्ता
वितो ॥ ११ ॥ ब्रह्मेशगुहविष्णुनांतथेदं च शक्तयं शरीरेभ्यो विनि
क्रम्यत दुयैश्चंडिकां ययुः ॥ १२ ॥ यस्य देवस्य यदुपयथा भूषणवा
हनं ॥ तद्देवहितं च ॥ रसुरा न्यो हुमाय यो ॥ १३ ॥ हंसयुक्तं विमा
नायै साक्षसत्तकमंडलुः ॥ आयाता ब्रह्मणः शक्तिर्ब्रह्मणी साभि
धीयते ॥ १४ ॥ माहेश्वरी हृषारूढा त्रिशुलवरधारिणी महाहिवलया
प्राप्त चंद्ररेखा विभूषणा ॥ १५ ॥ कौमारी शक्तिहस्ता चमयूरा वरा

हना ॥ यो ह्युममाय यो देत्यानां विकागुह रूपिणी ॥ १६ ॥ तथैवैवैसर्व
शक्तिर्गुहोपरि संस्थिता ॥ शंखचक्रगदाशार्ङ्गः खड्गहस्ताभ्युपाय
यो ॥ १७ ॥ यज्ञवारहमतुलं रूपं या विभ्रती हरेः ॥ शक्तिः साप्याय यो
तत्र वाराहविभ्रती तनुं ॥ १८ ॥ नारसिंही नृसिंहस्य विभ्रती सदृशं व
पुः प्राप्ता तत्र सटाक्षे पक्षिपतनस्रसंहतिः ॥ १९ ॥ बज्रहस्ता तथै
वंद्गी गजराजोपरि स्थिता ॥ प्राप्ता सहस्रनयनाय ॥ या शकस्त
थैव सा ॥ २० ॥ ततः परिहृतस्तानिरीशानो देवशक्तिभिः ॥ हंसताम
सुराः शीघ्रं मम प्रीत्या हचंडिकां ॥ २१ ॥ ततो देवी शरीरात्तु विनिष्क्रां
तातिभीषणा ॥ चंडिको शक्तिरसुर्यत्रिवाशतनिनादिनी ॥ २२ ॥ सा
वाहधूम्रजडिलमीशानमयराजिता इतलंगच्छमगवनपाश्वर्यं

॥ ३१ ॥ भनिभुंभयोः ॥ २३ ॥ बृहिसुंनंनिभुंभं चदानवावतिगर्वितौ ॥ येवा
 नेदानवास्तत्रयुधायसमुपस्थिता ॥ २४ ॥ त्रैलोक्यमिंदोलभतां देवा
 संतुहविर्भुजः ॥ यूयंप्रयातपातालं यादिजीवितुमिच्छथ ॥ २५ ॥ बला
 बलेपादयवेद्वंतो युधकांक्षिणः ॥ तदागच्छततथंतुमच्छिवापि
 शितेनवः ॥ २६ ॥ युतानियुक्तोदैत्येनतयादेव्याशिवः स्वयं ॥ शिवदूती
 तिलोकेसिंस्ततः साख्यातिमागता ॥ २७ ॥ तेषामृतावचोदेव्याः शर्वा
 ख्यातं महासुराः ॥ अमर्षापूर्तिजगमुर्यतः कात्यायनीस्थिता ॥ २८ ॥
 ततः प्रथममेवाग्रे शरशक्त्यष्टिभिः ॥ ववर्षुरुद्धतामर्षीस्तां दे
 वीममरायः ॥ २९ ॥ साचतानप्रहितान् बाणान् शूलचक्रपरश्व
 धान् ॥ चिह्नदलीलयाध्मातधनुमुक्तैर्महेशुभिः ॥ ३० ॥ तस्यायतस्त

थाकालीशूलपातविदारितान् खट्वांगयोधितान् शरीरकुर्वतीमचरन्
 दा ॥ ३१ ॥ कमंडलुजलाक्षेपहतवीर्यान् दत्तो जसः ॥ ब्रह्मालीचाकरोक्षुचून्
 येन येन स्मधावति ॥ ३२ ॥ माहेश्वरीत्रिशूलेन तथा चक्रेण वैभवीदेसा
 नजघानकोमारीतथा शक्त्या तिकोपना ॥ ३३ ॥ ऐंद्रिकलिशपाते नशत
 शोदैसदानवाः ॥ येदावितुरिताः पृथ्वीरिण्यप्रवर्षिणाः ॥ ३४ ॥ तुंडप्र
 हारविध्वनादंष्ट्रं सतवक्षसः ॥ वराहमूर्त्त्यापयतंश्चक्रेण च विदा
 रिताः ॥ ३५ ॥ नखैर्विदारितांश्चान्नाभसंयंती महासुरान् ॥ नारसिंहीच
 चारजौ नादापूर्णादिगंवरा ॥ ३६ ॥ चंडादहासैरसुराः शिवदुर्गमिदृषि
 ताः ॥ येतुः पृथिव्यां पतितं स्तांश्च खादा यमातदा ॥ ३७ ॥ इति मातृग
 णां क्रुद्धं मर्दयंतं महासुरान् ॥ दृष्ट्वा भुया योर्विविधैर्नैशुर्देवारिसेनि

३३
३३

काः ३५ पलायनपरानरुष्टौ दैत्यान्मानुगणार्दितान् योद्धुमभ्याप
योक्तुं हारकबीजो महासुरः ३६ रक्तविंदुपदाभूमौ पतत्यश्वशरितः स
मुत्पतति मेदिन्यास्तस्मात्तदा सुरः ३७ युयुधसगदापाणिनिदंश
त्तामहासुरः ३८ ततश्चैद्रीस्ववज्रेण रक्तबीजमताडयत् ३९ कुलिश
नाहतस्याश्रुतस्य सुखावशोरितं ४० समुत्तस्युत्ततो योधास्तदूपा
स्तस्य रक्तमाः ४१ यावन्तः पतिताः सप्तशरीराड् रक्तविंदवः ४२ तावन्त
पुरुषा जाता स्वर्दीर्यवलविक्रमाः ४३ ते चापियुयुधुस्तत्र पुरुषा
रक्तसंभवाः ४४ समं मातुर्निरसुयं शस्त्रपातातिभीषणं ४५ पुनश्च व
ज्रपातेन क्षतमस्य शिरो यदा ४६ ववाहरत्तं पुरयास्ततो जाताः सहस्र
शः ४७

रा
३३

वेसवी समरे चैतंचक्रेण भिजघान हंगदया ताडया
मासं ४८ इति मसुरेश्वरं ४९ वेसवीचक्रं भिन्नस्फुरि श्रीवसं नवे
सहस्रशो जगद्व्याप्तं तस्मात्तौ महासुरेः ५० शक्ता जघान कौमारीव
राही चतया मिता ५१ माहेश्वरिनिष्कृतेन रक्तबीजं महासुरं ५२ सचा
पिगेदयो देसः सर्वा एवाहनस्य कृ ५३ माहः कोपसमाविष्टो रक्तबी
जो महासुरः ५४ तस्याहेतस्य बुद्ध्या शक्तिश्रुलादिभिर्भुवि ययात
यो वैरकौघस्तेनासज्जुतशो सुरः ५५ तेषां सुरा सकुसंभूतैरसुरै
सकलं जगत् ५६ मातमासीत्ततो देवाभ्यमाजगमुहन्तमं ५७ तान्वि
पंगानसुरान् दृष्ट्वा चंडिका प्राह सखरा ५८ उवाच काली चा मुंडे विस्तर
वदनं कुरु ५९ मच्छस्त्रपातसंभूतान् रक्तविंदून् महासुरान् रक्तवि

॥ ३४ ॥ दौ प्रतीक्ष्यं वक्रैरणेन वेगिना ॥ ५३ ॥ भस्मयंती चररणे तडसं जानम
 हासुरान ॥ एवमवस्यं देवः क्षीणारक्तौ गमिष्यति ॥ ५४ ॥ भस्ममाणा
 स्त्र पाचोशो न चोत्पस्यंति चापरे ॥ इत्युत्कातांततो देवी शूलेना
 भिजघाततं ॥ ५५ ॥ मुखेन काली जगृहे रक्तबीजं स्पशेरिति ॥ ततो सा वा
 जघानाथ गदया तत्र चंडिकां ॥ ५६ ॥ न चास्यावेदनां चक्रे गदापातो ॥
 त्सिकामपि ॥ तस्याहतस्य देहात्तु बहु सुखावशेरिति ॥ ५७ ॥ यतस्तत
 सा चक्रेण चामुंडा संप्रतीक्षति ॥ मुखेन मुद्रताये स्यारक्तपातां महा
 सुराः ॥ ५८ ॥ तांश्च खादाथ चामुंडा पयोतस्य च शेरिति ॥ देवी शूले
 न वज्रेण वीरैरसिभिर्क्रोष्टिभिः ॥ ५९ ॥ जघान रक्तबीजं चामुंडा यी
 त शेरिति ॥ सपयात मही पृष्ठे शसु संघसमाहताः ॥ ६० ॥ नीरक्त

श्वमहीपाल रक्तबीजो महासुरः ॥ ततस्ते हर्षमतुलमवायुस्त्रिदश
 नृप ॥ ६१ ॥ तेषां नातगणो जितो न नर्तो मृदु द्रोहतः ॥ इति मार्कंडेय पु
 ण्ये सावर्णि के मन्वतरे देवी मातृ रक्तबीजवधः ॥ ८१ ॥ राजा
 वाच ॥ विचित्रमिदमाख्यातं भगव न भवतामम ॥ देव्याश्चरितमा
 हात्परं रक्तबीजवधाश्रितं ॥ १ ॥ भूयश्चेच्छाम्य हं श्रोतुं रक्तबीजे निपाति
 ते ॥ चकार शुभो यत्कर्म निशुं भश्चातिकोपनः ॥ २ ॥ अथिह वाच ॥
 चकार कोपमतुलं रक्तबीजे निपातिते ॥ शुभासुरे निशुं भश्च हते
 षण्येषु चाहवे ॥ ३ ॥ हस्यमानं महासैमं विलोक्या मर्षमुदहत ॥ अ
 न्यधा वनिशुं भो यमुख्यासुरसेनया ॥ ४ ॥ तस्यायतस्तथा पृष्ठे पा
 श्वयोश्च महासुरः ॥ स दृष्टोऽष्टपुटाः ॥ कुक्षं हंतुं देवीमुपाययुः ॥ ५ ॥

॥ ३५ ॥ आजगाम महावीर्यः शुभोपि खबलैर्वृतः ॥ निहंतुं चंडिकां कोपात् कृत्वा
 युद्धं तु मातृभिः ॥ ६ ॥ ततो युद्धं मती वासीत देव्याः शुभं निशुभयोः शरव
 र्धमती वीर्यं मेघयोरिव वर्षतो ॥ ७ ॥ चिह्ने देवतां च्छरां स्नात्वा चंडिकां शु
 शोकेः ताडयामास चांगेषु शस्त्राघोरसुरेश्वरो ॥ ८ ॥ निशुभो निश
 तं खड्गं चर्मचादय सुप्रभं ॥ अताडयत्सुर्द्धिं सिंहं देव्या वाहनमुत्त
 मं ॥ ९ ॥ ताडिते वाहने देवी सुरप्रेणा सिमुत्तमं ॥ निशुभस्यासुचिह्ने
 दचर्मचाप्यष्टचंडकं ॥ १० ॥ छिन्ने चर्मणि खड्गे च शक्तिं चित्ते पसो
 सुरः ॥ तामप्यसिद्धिधा चक्रे चक्रेणाभिमुखं गतां ॥ ११ ॥ कोपाध्मा
 तौ निशुभो यश्च तं जयाह्वानवः ॥ आयातं मुष्टिपातेन देवी तच्चा
 प्यचूर्णयत् ॥ १२ ॥ अविध्माय गदां सोपि चित्ते पचंडिकां प्रति ॥

॥ राम ॥
 ॥ ३५ ॥

सापि देव्या त्रिभूलैर्न हता न स्मत्त्वमागता ॥ १३ ॥ ततः परशुहस्तं तमा
 यातं देस्युगवं ॥ आहस्य देवी बाले घोरपातयत् भूतले ॥ १४ ॥ त
 स्मिन्निपतिते भूमे निशुभे भीमविक्रमे ॥ आतर्प्य तीव्रं संक्रुद्धः प्रय
 यो हंतुं मं बिकां ॥ १५ ॥ सरथस्य सथा सुखे गृहीत परमायुधैः कुजे
 रश्मि रितुलैर्वाप्याशेषं वभोनभः ॥ १६ ॥ तमायातं समा लोकां द
 वीशं खमवा दयत् ॥ आशब्दं वापि धनुषश्च कारा तीव्रं सह ॥ १७ ॥
 पूरयामास ककुभो निजघंटा खनेन च समस्तं ॥ समेत्यानां ते जीव
 धविधापिनां ॥ १८ ॥ ततः सिंहो महानां देस्याजिते भूमा महामदेः पूर
 यामास गगनं गांतयो यदि शो दश ॥ १९ ॥ ततः काली समुत्सगगन
 स्मामताडयत् ॥ करभ्यां तन्निनादने प्राकृ खना स्तेति रोहिताः ॥ २० ॥

धनुष्यापी

३६० अहहसमशिवंशिवडतीचकारह ॥ तैः शंदे सुरास्ते सुः शुभः को
 ३६१ पं परं ययौ ॥ २१ ॥ दुरासंस्थितिष्ठेतिमाजहारं विकायदातदाजये
 समिहितं देवैरकाशसंस्थितैः ॥ २२ ॥ शुभेनागसयाशक्तिमुक्ताज्वा
 लातिभीषणं ॥ आयांती वह्निकूटाभासानिरस्तामहोत्कया ॥ २३ ॥
 सिंहनादेन शुभस्य वासतो कत्रपांतरं ॥ निर्घात निस्वनो घोराजि
 तवानवनीयते ॥ २४ ॥ शुभमुक्ताज्वालां देवी शुभस्तस्मिन्निष्ठं च
 छेदस्वशरे हरेः शतशोथसदस्वशः ॥ २५ ॥ ततः सचंडिका कुंदाश्रुले
 नाभिजघानतं ॥ सतदाभिहतो नृमौ मूर्च्छितो निययातह ॥ २६ ॥ ततो
 निशुभः संप्राप्य चेतनामात्रकार्मुकः ॥ आजघानशते देवी काली
 केसरिणां तथा ॥ २७ ॥ पुनश्च कृत्वा बाहूनामपूतं दनु जेश्वरः चक्र

युधेनदिति जम्बूदयामासचंडिका ॥ २८ ॥ ततो भगवती कृष्णार्द्रा
 दुर्गा त्रिनाशिनी ॥ विच्छेदतातिचक्राणि स्वशरेः सायकाश्रुतान्
 २९ ॥ ततोतिशुभो वेगेन गदामादाय चंडिका ॥ अत्र पधावतवेहं
 तं देससना समावृतः ॥ ३० ॥ तस्यापतत एव शुगदो विच्छेदचंडि
 का ॥ खड्गेन शितधारेण सचमूलं समाहृदे ॥ ३१ ॥ शुतहस्तं तमायं
 तं निशुभममरादनं ॥ हृदि विबाधमूलेन वेगा विद्धेन चंडिका ॥ ३२ ॥
 नित्रस्य तस्य मूलेन हृदया त्रिः सतोपरः ॥ महाबलो महावीर्यसि
 ष्ठिपुरुषो वदने ॥ ३३ ॥ तस्य निष्क्रामतो देवी प्रहस्य स्वनवन्नतः शि
 रश्चिच्छेद खड्गेन ततो सावपतदुवि ॥ ३४ ॥ ततः सिंहश्च लादो ग्रंथं
 सुगाशरो धारान् ॥ असुरांस्तान् तथा काली शिवदूती तथा धारान्

॥ दुर्गा ॥ ॥ ३७ ॥
 कोमारीशक्तिनिर्भित्राः केचित्रे सुर्महासुराः ब्रह्मालीमंत्रपूतेन तो
 येनान्येनिराकृताः ॥ ३८ ॥ माहेश्वरि त्रिभूलेन भित्राः येतुस्तथापरे वा
 राहीतुंडघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥ ३९ ॥ खंडं खंडं च चक्रैरावे
 समदानवाः कृताः ॥ वज्रैरावेद्रीहस्ता ये विमुक्ते न तथापरे ॥ ४० ॥
 केचिदिनेश्वरसुराः केचित्रयामहाहवात ॥ भक्षिताश्चापरेका
 लीशिवदूतीमृगधियैः ॥ ४१ ॥ इति माकंडेयपुराणे सावर्णि के
 मन्तरे देविमाहात्म्ये निशुभवधः ॥ ४२ ॥ अथिरुवाच ॥ निशुं
 भं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसंमितं ॥ हयमानं बलं चैव शुभं ॥ ४३ ॥
 होत्रवीर्यं च ॥ बलाबले पांडुत्वं माडुर्गवमावह ॥ अस्यासांव
 लमाश्रित्य युध्यसे यातिमानिनी ॥ ४४ ॥ देवमुवाच ॥ एकैवाहं जग

तत्र द्वितीया काममापरा ॥ पश्येताडष्टमप्येव विशं सोमदिभूत
 यः ॥ ४५ ॥ अथिरुवाच ॥ ततः समस्तास्ता देवो ब्रह्माली प्रमुखाल
 यः ॥ तस्या देव्यास्तनो जगमुरं केवासी तदां बिका ॥ ४६ ॥ देवमुवाच ॥
 अहं विभूसा बहुभिरिह रूपैर्यदा स्थिता ॥ तसंहतं मये केवतिष्ठा
 म्याजो स्थिरो न व ॥ ४७ ॥ अथिरुवाच ॥ ततः प्रवृत्ते युद्धं देव्याः शुभं
 स्पचोभयोः ॥ पश्यतां सर्वदेवानां मसुगणं च दारुणं ॥ ४८ ॥ शरवैष
 शितेः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैव दारुणैः ॥ तयोर्युद्धं मभूद्रूपः सर्वलोक
 भयंकरं ॥ ४९ ॥ दिव्यामस्त्राणि शतसो मुमुचेयान् यथाविका ॥ बभूव
 जतानि देसं द्रुस्ततः प्रतीघातवर्तनिः ॥ ५० ॥ मुक्तानितेन चास्त्राणि
 दिव्यानि परमेश्वर ॥ बभूव जलीलये वोयहुं कारे चारणादिभिः ॥ ५१ ॥

दुर्गा. ततः शरशतेदेवीमाह्वयतसोसुरः॥ सापितकुपितादेवीधनु
 ३८. शिखेदेवेषुभिः॥ १०॥ छिन्नेधनुषिदेसैडूस्तथाशक्तिमथाददे॥ वि
 छेददेवीचक्रातामप्यस्यकरेस्थिता॥ ११॥ ततः खड्गमुपादापश
 तचंद्रचक्रानुमत॥ अभ्यधावत्तदादेवीदेसानामधियेश्वरः॥ १२॥
 तस्यापततएवाशुखड्गंविछेदचंडिका॥ धनुर्मुक्तैः शितैर्बीरैः
 श्वर्मचार्यकरामलं॥ १३॥ हताश्वः सतदादेसाश्विनघन्याविसारयि
 जशहमुद्गरंघोरंमंवि कानिधनोद्यतः॥ १४॥ विछेदापततस्तस्यसु
 द्गरंनिशितैः शरैः॥ तथापिसोभ्यधावत्तामुष्टिसुद्यम्यवेगवान्
 समुष्टियातयामासहृदयेदेस्युंगवः॥ देव्यास्तंचापिसादेवीत
 लेनोरस्यताडयत्॥ १५॥ ततःप्रहारमिहोतानियपातमहीतले

राम
 ३८

संदेसएजः सहसापुनरेवतथोत्थितः॥ १७॥ उसत्यचप्रगृह्येदे
 वीगगनमास्थितः॥ तत्रापिसानिराधारयुयुधेतेनचंडिका॥ १८॥
 नियुधंरेतदादेसश्चंडिकाचपरस्परं॥ चक्रतुप्रथमंसिद्धमुनिवि
 सम्यकारकं॥ १९॥ ततो नियुधंसुविरंकृत्वातेनांबिकासह॥ उतास्य
 भ्रमयामासांचिपधरणीतले॥ २०॥ सक्षिसोधारणीप्राप्यमुष्टि
 मुद्यम्यवेगितः॥ अभ्यधावत्तदुष्टात्माचंडिका निधनेष्टया॥ २१॥
 तमायांतंततोदेवीसर्वदेसजनेश्वरं॥ जगत्संपातयामासभित्वा
 मूलेनवक्षसि॥ २२॥ सगतासुः पपातोर्मीदेवीश्रुताग्रविक्षताः
 चालयन्सकलांएध्वीसाद्धिपांसपर्वतां॥ २३॥ ततः प्रसन्नमखि
 लंहततस्मिन्नुत्सुमनि॥ जगत्स्वाप्यमतीवापनिर्मलंचाभवन्

स

॥३३॥

मः ॥२४॥ उतातमेधांसोत्काये प्रागा संलेशमंययुः ॥ सरितो मार्ग
वाहिन्यस्तथा सस्तत्रयातिते ॥२५॥ ततो देवगणाः सर्वहर्षनिर्भर
मानसाः ॥ बभूवुर्नि हतेतस्मि गंधर्वाललितं जगुः ॥२६॥ अवाद्यं
स्तथैवान्येन नृतुं श्वाप्सरोगणाः ॥ बभूवुः पुरापास्तथावाताः सुप्रभो
भूदिवाकरः ॥ जज्वलुश्चाग्रयः शांतां शांदिजनिर्तस्वना ॥२७॥ इति
माकंडेयपुराणे सावर्णि के मन्त्रे देवी माहात्म्ये शुभवधः ॥१७॥
ना
जायिहवाचा ॥ देव्या हतेतत्र महासुरेन्द्रे सेंद्राः सुरवह्निपुरोगमा
स्तां ॥ कास्ययनी तुष्टुवुरिष्टलाभादिका शिवक्राज्जविकाशिता ॥
शः ॥१॥ देवा उचुः ॥ देवी प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातर्जगतो
खिलस्य ॥ प्रसीद विश्वेश्वरियाहिविश्वं त्वमीश्वरी देवि चरचरस्य ॥२॥

॥३३॥

आधारभूता जगतस्त्वमेकामही स्वरूपेण यतस्थितासि ॥ अयां स्व
रूपस्थितया त्वये तदाप्यायते कृत्स्नमलंघनीयं ॥३॥ त्वं वेत्स्य विश
क्तिरनंतवीर्या विश्वस्य बीजं परमासि माया ॥ संमोहितं देवि सम
स्तमेतत् त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥४॥ विद्याः समता सवदेवि मे
दाः स्त्रियः समस्ताः सकला जगत्सु ॥ त्वये कया पूरितं बभूवैतत्काते
स्तुतिस्तम्य परपरोक्तिः ॥५॥ सर्वभूता यदा देवी स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी
त्वं कृतास्तु तये कावा भवंतु परमोक्तयः ॥६॥ सर्वस्य बुद्धिरूपेण जन
स्पृष्टि संस्थिते ॥ स्वर्गपवर्गदे देवि नारायणि नमोस्तुते ॥७॥ कला
काष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनि ॥ विश्वस्योपरतो शक्तेना ॥८॥
सर्वमंगलमंगल्येशिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये नमो वंद्ये गौरिना ॥९॥

॥ ३० ॥ सृष्टिस्थिति विनाशनां शक्तिभूते सनातनि ॥ गुरुं प्रयेगुणमयेना ॥
 ॥ ४० ॥ १० शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे ॥ सर्वस्वार्तिहरे देवि ॥ ११
 हंसयुक्तविमानस्ये ब्रह्माणी रूपधारिणि ॥ कौशंभः सारिके देविना ॥
 १२ त्रिशूलचंडाहिधरे महावृषभवाहिनि ॥ महेश्वरी स्वरूपेण नारा
 यणिनमोक्तते ॥ १३ मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरे नघे ॥ कौमार
 रूपसंस्थनेना ॥ १४ शंखचक्रगदाशार्दु ॥ गृहीतपरमायुधे ॥ प्र
 सीदवै सवीरूपेना ॥ १५ गृहीतो ग्रमहाचक्रे दंष्ट्रो धृतवसुंधरे
 वराहरूपिणि शिवेना ॥ १६ नृसिंहरूपेण ग्रहंतुं देत्यानकृतो
 यमे ॥ त्रैलोक्यत्राणसहितेना ॥ १७ किरीटनिर्महावज्रे सहस्रन
 यनोज्वले वृत्रप्राणहरे चंद्रिना ॥ १८ शिवइति स्वरूपेण हतं देस

महाबले ॥ घोररूपे महारावेना ॥ १९ दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालावि
 भूषणे ॥ चामुंडे मुडमयनेना ॥ २० लक्ष्मिलज्जे महाविद्ये श्रुंष्टुष्टि
 स्वधेधवे ॥ महारात्रिमहाविद्येना ॥ २१ मेधे सरस्वतिवरे भूतिवा
 भवितामसि ॥ नियते त्वं प्रसीदेशेना ॥ २२ सर्वतः पाणिपादांते
 सर्वतोऽक्षिशिरोमुखे ॥ सर्वतः प्रवराघ्राणेनारा ॥ सर्वस्वरूपे सर्व
 शसर्वशक्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहिना देवि डर्गे देवि नमोक्तते २३
 एतत्ते वदनं सोम्यलोचनत्रयभूषितं ॥ पातुनः सर्वभूतेभ्यः कात्या
 यनिनमोक्तते ॥ २४ ज्वालाकरालमसुयमशेषासुरसदनं ॥ त्रिशू
 लं पातुनो भीते भेदकालिनमोक्तते ॥ २५ हिनसिदैत्यतेजांसि स्वने
 नापूर्यया जगत् ॥ सायंटा पातुनो देवि पापेभ्यो नः सुतामिव ॥ २६

॥ ५० ॥ असुरसुखसायंकचर्वितसेकरेज्वलः ॥ सुभायखड्गोभवतुचंडिके
 ॥ ४१ ॥ त्वानतावयं ॥ २९ ॥ रोगानशेषानयहंसितुष्टारुष्टातुकामानसकला
 नभीष्टान् ॥ त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिताद्याश्रयतां प्र
 याति ॥ २८ ॥ एतत्कृतं मत्कदनं त्वया यद्यधर्मद्विषां देवि महोसुराणां ॥
 रूपैरेतैर्केवहुधात्ममूर्ति ॥ कृत्वा विकेतस्वकरोतिकाम्ना ॥ २७ ॥ वि
 द्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपेषु धर्मेषु वाक्पुचका लक्ष्म्या ॥ ममत्वगर्ते
 तिमहोदधकारे विभ्रामयत्येदं तीव्रविश्वं ॥ २६ ॥ रक्षांसि यत्रोयवि
 षाश्च नागा यत्रारथोदसु वलानियत्र ॥ दावानलो यत्र तथा धिम
 ध्येतत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वं ॥ २५ ॥ विश्वेश्वरी त्वं परिपासि वि
 श्वं विश्वामिकाधारयसीति विश्वं ॥ विश्वेशवंद्याभवती भवति

विश्वाश्रयापेक्षयिभक्तिनमः ॥ ३२ ॥ देवि प्रसीद परिपालय नो रिभीते
 न्नित्यं यथासुरवधादधुनेव सद्यः ॥ पापानि सर्वजगतां प्रशमनया
 पुनर्त्सति पाकजनितांश्च महोपसर्गेत ॥ ३३ ॥ प्रणतानां प्रसीद त्वं दे
 वि विश्वानिहारिणि ॥ त्रैलोक्यवासिनामीदृशैलोकानां वरदा भव ॥ ३४ ॥
 दोषु वाच ॥ वरदाहं सुरगणावरं यन्मनसे ह्ये ॥ तं वृणु ध्वं प्रयच्छा
 मि जगतामुपकारकं ॥ ३५ ॥ देवानुचु ॥ सर्वा बाधा प्रशमनं त्रैलो
 क्यस्याखिलेश्वरि ॥ एवमेव त्वया कार्यमस्मिं देवि विनाशनं ॥ ३६ ॥
 युवाच ॥ वैवस्वतं तं तैरासे अष्टाविंशतिमेयुगे ॥ सुभो नि सुभश्चैवा
 मां उतस्येते महासुरे ॥ ३७ ॥ नंदगोपगृहे जाता यशोदा गर्भसंभव ॥ तत
 स्तो नाशयिष्यामि विधाचलनिवासिनी ॥ ३८ ॥ पुनरप्यतिरोद्वेगह

३०॥ वेणुपृथिवीतले ॥ अवतीर्य हनिष्यामि वै प्रवितांश्च दानवान् ॥ ३१॥
 ४२॥ सयं स्यान्मृतानुशान्ने वै प्रवितांश्च महासुरम् ॥ रक्तदंता भविष्यति दा
 डिमीकुसुमो यमाः ॥ ४०॥ ततो मां देवताः स्वर्गमर्त्यलोके च मानवाः
 स्तुवंतो मां हरिष्यन्ति सततं रक्तदंतिकां ॥ ४१॥ भूयश्च शतवार्षिक्याम
 नाह्वयामने भसि ॥ मुनिभिः संस्तुता भूमौ संभविष्याम्ययोनि
 जा ॥ ४२॥ ततश्च तेन नेत्राणां निरीक्षिष्यामि यत्सु मीन ॥ कीर्तयिष्यं
 ति मनुजा शताक्षीमिति मां ततः ॥ ४३॥ ततो ह मां खिलं लोकमात्मदे
 हसमुद्रवैः ॥ भविष्यामि सुराः शाकैरावृष्टैः प्राणधारकैः ॥ ४४॥ शा
 कं नरीति विख्यातं तदा यास्याम्यहं भुवि ॥ तत्रैव च वधिष्यामि दु
 र्गमाख्यं महासुरं ॥ ४५॥ पुनश्चाहं यदो भीमं रूपं कृत्वा हिमाचले र

सां सिमक्ष ॥ यिष्यामि मुनीनां त्राणकारणात् ॥ ४६॥ तदा मां मुनयः
 सर्वे स्तोष्यन्त्यनम्रमूर्तयः ॥ भीमा देवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ॥
 ४७॥ यदा रूपा ख्यं स्त्रलोके महाबाधां करिष्यति ॥ तदा हं भ्रामरं रूपं कृ
 त्वा संख्येयपटपदं ॥ ४८॥ त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि महासुरं
 भ्रामरीति च मां लोकास्तदा स्तोष्यन्ति सर्वतः ॥ ४९॥ इत्थं यदा यदा बाधा
 दानवोऽस्या भविष्यति ॥ तदा तदा वतीर्या हं करिष्याम्यरिसंख्यं ॥ ५०॥
 इति मं कुंडे ययुराणो सावर्णिके मन्वन्तरे देवी माहात्म्ये नारदपुराणी स्तु
 तिर्नाम ॥ ११॥ ॥ ॥ देवुवाच ॥ एभिस्तवैश्वमां नित्यं स्तोष्यते यः समा
 हितः ॥ तस्याहं सकलां बाधां शमयिष्याम्यसंशयं ॥ १॥ मधुकैटभ
 नाशं च महिषासुरघातनं ॥ कीर्तयिष्यंति ये तद्दृष्टुं न निष्ठुं न यो ॥ २॥

॥५॥ गो० ॥ अष्टमां च चतुर्दश्यां नवम्यां चैकचेतसः ॥ ओष्पतिचैव एभक्तामम
 ॥४३॥ महात्म्यमुत्तमं ॥ ३ ॥ न तेषां इह तं किंचिदुक्तं तोत्पानचापदः ॥ भवि
 ष्यति न दारिद्र्यं न चैवैष्टवियोजनं ॥ ४ ॥ शत्रुतो न भयं तस्य दस्युतो वा न
 राजतः ॥ न शस्त्रानलतो यो घातकदाचित्संभविष्यति ॥ तस्मान्ममेत
 न्महात्म्यं पठितं समाहितैः ॥ श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परस्वस्वयनं
 हितम् ॥ ५ ॥ उपसर्गान् शेषोक्तं महामारी समुद्रवान् ॥ तथा त्रिवि
 धमुत्पातं महात्म्यं शमयेन्मम ॥ ६ ॥ यत्रैतत्पठ्यते सम्पन्नो नित्यमा
 यतने मम ॥ सदान्तद्विमोक्ष्यामि सांनिध्यं तत्र मोक्ष्यते ॥ ७ ॥ ब
 लिप्रदाने पूजायामग्निकार्ये महात्मवे ॥ सर्वममेतच्चरितमुच्चार्य
 श्राव्यमेव च ॥ ८ ॥ जानता जानता वापि बलिपूजां तथा कृतं ॥ प्रती

क्षिप्याम्यहं प्रीत्या वह्निर्होमं तर्प्य कृतं ॥ १० ॥ शरत्काले महापूजा क्रिय
 ते याचवार्धिकी ॥ तस्यां ममेतन्महात्म्यं श्रुत्वा भक्तिसमन्वितः ॥ ११ ॥ सर्व
 बाधाविनिर्मुक्तो धनधान्यसुतान्वितः ॥ मनुष्या मत्प्रसादेन भविष्य
 तिन संशयः ॥ १२ ॥ श्रुत्वा ममेतन्महात्म्यं तथा चोत्सतयः सुभाः परा
 क्रमं च युद्धे युजायते निर्भयः पुमान् ॥ १३ ॥ रियवः संक्षयं यांतिकल्पा
 र्णं चोपपद्यते नंदते च कुलं पुंसामहात्म्यं मम श्रुत्वा ॥ १४ ॥ शान्तिक
 र्मणि सर्वत्र तथाऽऽस्वप्नदर्शने ॥ ग्रहपीडा सुचोया सुमहात्म्यं श्रु
 त्वा नमः ॥ १५ ॥ उपसर्गः शमं यांति ग्रहपीडाश्च दारुणाः ॥ ३ ॥ स्व
 प्नं च नृनिर्दुष्टं सुखं प्रमुपजायते ॥ १६ ॥ बालग्रहाभिभूतानां बाला
 नां शान्तिकारकं ॥ संघातनेदे च नृणां मैत्रीकरणमुत्तमं ॥ १७ ॥ इहैता

॥ राम ॥
 ॥ ४३ ॥

॥ दुर्गे ॥ नमो शेषाणां बलहानिकरं परं ॥ रक्षोभूतपिशाचानां पठनादेवना
 ॥ ४४ ॥ शनं ॥ १८ ॥ सर्वममैतन्महात्म्यं मम संनिधिकारकं ॥ यशुपुष्पाद्यधू
 पे श्वगंधदीपैस्तथोत्तमैः ॥ १९ ॥ विप्राणां भोजने हेमैः प्राक्षणीये
 हर्तिशं ॥ अश्वविधिर्भोगैः प्रदानैर्वत्सरेण या ॥ २० ॥ प्रीतिर्मेक
 यते सास्मिन् सकृच्चरिते श्रुते ॥ श्रुतं हरति या पानितथारोग्यं प्र
 प्रयच्छति ॥ २१ ॥ रक्षां करोति भूतेभ्यो जन्मनां कीर्तनं मम ॥ युद्धेषु च
 रितं यन्मे दुष्टदैत्यनिवहणं ॥ २२ ॥ तस्मिन् ह्युते वैरि कृतं भयं पुंसां
 जायते ॥ युष्माभिः कृतं यो याश्च याश्च ब्रह्मैर्षिभिः कृतं ॥ २३ ॥ ॥ राम ॥
 वत्सराचकृतायास्तु प्रयच्छंतु शुभां माति ॥ अरापे प्रांतरे वापि द
 वाभिपरिवारितः ॥ २४ ॥ दसुभिर्वीरुतः श्रुत्येह हीतो वापिशत्रुभिः

सिंहमाद्यानुयातो वा वने वा वनहस्तिभिः ॥ २५ ॥ राजा क्रुद्धं न वा ज्ञ
 सो बध्यो बंधगतेऽपि वा ॥ आघूर्णितो वा वातेन स्थितः पोतमहाराज
 २६ ॥ पतत्सु चापिशस्त्रेषु संयामे नृशदारुणे ॥ सर्वबाधासु द्यौरासु
 वेदनाभ्यर्दितोऽपि वा ॥ २७ ॥ स्मरन्ममैतच्चरितं नरो मुमेतसंकटात्
 मम प्रभावात्सिंहाद्यादस्पवो वैरिणस्तथा ॥ २८ ॥ दुरादेवपलाय
 ते स्मरतश्चरितं मम ॥ अथिहवाच ॥ इत्युक्त्वा सा भगवती चंडिका
 चंडविक्रमा ॥ २९ ॥ पश्यता मे वदेवानां तत्रैवांतरधीयत ॥ तोपदे
 वानिरातं काः स्वाधिकारानयथापुनः ॥ ३० ॥ यज्ञभागभुजः सर्व
 चक्रविनिहतारयः ॥ दैत्यैश्च देवानि हतेषु भेदेवरियो युधि ॥ ३१ ॥
 जगद्धिध्वंसिनितस्मिन् महाये तुलविक्रमे ॥ निष्कुंभे च महावी

॥ दुर्गा ॥ ४६ ॥ हौ रेतस्मनस्कोसमाहितो ददतु सौवल्लिचैव निजगात्रासगुक्षितं ॥
 एवंसमाराधयतोस्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनः ॥ परितुष्टा जगद्वात्री प्रत्य
 क्षं प्राह चंडिका ॥ ८ ॥ **देवुवाचा** ॥ यत्प्रार्थ्यते त्वया भूपत्ययाचकुल
 नंदन ॥ मत्प्रसादात्प्रार्थ्यतां सर्वपरितुष्टा ददामि ते ॥ १० ॥ **मार्कंडेय उवा**
च ॥ ततो वब्रे नृपो राज्यमविभ्रंश्ये नृजन्मनि ॥ अत्रैव वनिजं राज्यं ह
 तशत्रुबलं बलात् ॥ ११ ॥ सौषि वैश्यततो ज्ञानं वब्रे निर्विस्ममानसः ॥
 ममेत्यहमिति प्राजः ॥ संगविष्कृतिकारकं ॥ १२ ॥ **देवुवाचा** ॥ सत्ये
 रहोभिर्नृपते स्वराज्यं प्राश्यते भवान् ॥ हत्वारिपूतसखलितंतव त
 त्र भविष्यति ॥ १३ ॥ मृतश्च भूयः संप्राप्य जन्म देवा दिवस्वतः साव
 र्णिको नाम मनुर्भवान् भुवि भविष्यति ॥ १४ ॥ वैश्यवर्षं त्वया य

॥ राम ॥
 ॥ ४६ ॥

श्वरोऽस्मत्तोभिर्वाञ्छितः ॥ तं प्रपद्यामि संसिद्धेतव ज्ञानं भविष्यति ॥
 १५ ॥ **मार्कंडेय उवाचा** ॥ इति दत्तात्रेयोर्देवी यथा निलषितं वरं बभू
 वांतर्हि तासद्यो भक्ता ताभ्यामभिरुता ॥ १६ ॥ एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुर
 यः क्षत्रियर्षभः ॥ सूर्यो जन्मसमो साद्य सावर्णिर्भविता मनुः ॥ १७ ॥
इति मार्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये सूर्यवैष्णवे
वरदानं नाम त्रयोदशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १३ ॥ **कुं राजा उवाचा** ॥ भगव
 त्रवतारामे चंडिकायास्त्वयोदिताः ॥ एतेषां प्रकृतिं ब्रह्म नृप्रधान्येन
 वदस्व मे ॥ १ ॥ आराध्यं यन्मया देव्याः स्वरूपं येन च हि ज ॥ विधिना ब्रू
 हिसकलं यथा वत्सरातस्म मे ॥ २ ॥ **अपि उवाचा** ॥ इदं रहस्यं परम
 मनात्म्यं प्रचक्ष्यते ॥ भक्तो सीति न मे किंचित्तव वाच्यं नराधिय ॥ ३

दुर्गा ॥ सर्वस्याधामहालक्ष्मीस्त्रिगुणसकलेश्वरी ॥ लक्ष्म लक्ष्मसरूपासा ॥
 व्याप्यकृत्स्नं वस्थिता ॥ ४ ॥ मातुलिंगगदाखेटपानपात्रं च विभ्र
 ती ॥ नागयोनिं चेलिंगं च विभ्रती नृपमूर्धनि ॥ ५ ॥ तप्तकांचनवस्त्र
 भातसकांचनभूषणा ॥ श्रुतं तदखिलं स्वैरपरयामास तेजसा ॥ ६ ॥
 श्रुतं तदखिलं लोकविलोक्य परमेश्वरी ॥ बभार रूपमपरंतम
 साकेवलेन हि ॥ ७ ॥ साभिंतां जनसंकाशं दंष्ट्राचितवैरानना ॥ वि
 शाललोचना नारी बभूव तनुमध्यमा ॥ ८ ॥ खड्गपात्रशिरः खेटैरलं
 कृतचतुर्भुजा ॥ कबंधहारशिरसा विभ्राणां हि शिरस्त्रयं ॥ ९ ॥ सा
 प्रोवाच महालक्ष्मी तामसी प्रमदोत्तमा ॥ नामकर्म च मे मातर्देहि
 तुभ्यं नमो नमः ॥ १० ॥ तां प्रोवाच महालक्ष्मी तामसी प्रमदोत्तमा

॥ राम ॥

॥ ४७ ॥

ददामितवनामानियानिकर्माणि तानिते ॥ ११ ॥ महामायामहा
 काली महामारीष्णुधातया ॥ एकवीराकालरात्रिर्निद्रातलाडर
 त्यया ॥ १२ ॥ इमानितवनामानि प्रतियाद्यानिते म म ॥ एभिः कर्म
 णिते ज्ञात्वा योऽधीते सोऽश्रुते सुखं ॥ १३ ॥ तामितुक्त्वा महालक्ष्मीः
 स्वरूपमपरंतप ॥ सत्वारमेनातिशुद्धेन गुणेनैव प्रभंदधौ ॥ १४ ॥
 अक्षमालांकुण्डलवीणापुस्तकधारिणी ॥ सा बभूव वरानारी
 नामान्यस्यैव सा ददौ ॥ १५ ॥ महाविद्यामहावाणीर्भूय तीवाक् स
 रस्वती ॥ आर्याब्राह्मी महाधेनुर्वेदगर्भा च धीश्वरी ॥ १६ ॥ अथोवा
 च महालक्ष्मीर्महाकाली सरस्वती ॥ युवां जनयतां देवैर्मिथुन स्वा
 नुरूपतः ॥ १७ ॥ इत्युक्त्वा सा महालक्ष्मीः ससर्ज मिथुनस्वयं ॥ हिर

॥ दुर्गा ॥ एषगभैरुचिरोस्त्रीयुंसोकमलासनो ॥ १८ ॥ ब्रह्माविधिर्विरंच्येति धात
 ॥ ४८ ॥ रित्याह नंतरं ॥ श्रीः पल्लोकमले लक्ष्मीत्याह मातां च तां स्त्रियं ॥ १९ ॥ म
 हाकाली भारती च मिथुनेऽसजते सह ॥ एतयोरपि रूपाणि नामा
 नि च वदामि ते ॥ २० ॥ नीलकंठरक्तबाहुंश्चेतांगचंद्रशेखरं ॥ जनया
 मास पुरुषं महाकाली सितं स्त्रियं ॥ २१ ॥ सरुद्रः शंकरः स्यात्पुरुषः क
 पटी च त्रिलोचनः ॥ त्रयीविद्याकामधेनुः सा त्रिभाषा क्षरास्वरा
 सरस्वती स्त्रियं गौरी कृष्णचपुरुषं नृप ॥ जनयामास नामानितयो
 रपि वदामि ते ॥ २३ ॥ विसृक्तलोहृषीकेशो वासुदेवो जनार्दनः ॥ ३ ॥ राम ॥
 मागौरी सती चंडी सुंदरी सुभगा सुखा ॥ २४ ॥ एवं युवतयः सर्वाः ॥ ४८ ॥
 पुरुषत्वं प्रयादरे ॥ चक्षुष्मंतो हि पश्यन्ति नेतरे न हि जोजना ॥ २५ ॥

ब्रह्मणो प्रदेदोपत्नी सा वित्री नृपसत्तम ॥ रुद्राय गौरी वरदा वासुदेवा
 य च श्रियं ॥ २६ ॥ स्वरया सह संभूय विरंच्योऽमं जी जनन ॥ विनेद भगवा
 न रुद्र सद्गौरी सह वीर्यवान् ॥ २७ ॥ अंडमध्ये प्रधानादिकार्यजात
 मभूत् नृप ॥ महाभूतात्मकं सर्वजगत्स्थावरजंगमं ॥ २८ ॥ पुषोषपा
 लयामास तत्त्वक्ष्मा सह केशव ॥ महालक्ष्मीर्महा राजसेव सर्वम जग
 हे श्वरी ॥ २९ ॥ निराकार च सा कारसेव नाना निधानभृत् ॥ नामांतरे
 निरूप्येयानां माना मेन कस्यचित् ॥ ३० ॥ इति मार्कंडेयपुराणे साव
 रिके मन्त्रे देवीमाहात्म्ये इति प्रधानिकं रहस्यं नाम चतुर्दशोऽध्या
 यः ॥ १४ ॥ श्रीपरवाच ॥ त्रिगुणातामसी देवी सा त्विकी या त्रिधो दित
 संशर्वा चंडिका उग्रा ॥ १ ॥ भद्रा भगवती ति च ॥ १ ॥ योगनिद्रा

दुर्गा ॥ हरैरक्ता महाकाली तमोगुणा ॥ मधुकैटभनाशार्थयांतुष्टा वांबु
 ॥ ४८ ॥ जासन ॥ २ ॥ दशवक्त्रादशभुजादशपादांजनप्रभा ॥ विशालयारा
 जमाना त्रिशूलोचनमालया ॥ ३ ॥ सूरदशनदंष्ट्रा साभीमरूपा
 रिभूमिप ॥ रूपसौभाग्यकांतीनां सा प्रतिष्ठा महाश्रियां ॥ ४ ॥ ख
 द्गदां त्रिशूलं च शंखचक्रं भृशं डिकां ॥ परिघं कार्मुकं शीर्षं निश्चो
 तदुधिरंदधौ ॥ ५ ॥ एषा सा वै सवी मायामहाकाली डुरत्यया ॥ आ
 राधिता वशीकुर्यात्पूजाकर्तुं श्वराचरं ॥ ६ ॥ सर्वदेवशरीरेभ्यो या वि
 भूताऽमितप्रभा त्रिगुणा सा महालक्ष्मीः सा क्षान्महिषमर्दनी ॥ ७ ॥ राम
 श्वेतानना नीलभुजा सुश्वेतस्तनमंडला ॥ रक्तमध्या रक्तपादानील ॥ ४८ ॥
 जंघोररूतदा ॥ ८ ॥ सुवित्रजघना चित्रमात्स्यांबरविभूषणा ॥ धि

त्रानुलेपना कांतिरूपसौभाग्यशालिनी ॥ ९ ॥ अष्टादशभुजा पूज्या
 सा सहस्रभुजा सती ॥ आयुधात्मत्रव स्संतेदक्षिणाधः कारकमात
 १० ॥ अक्षमालां च कलं वारोसिः कलिशंगदा ॥ चक्रं त्रिशूलं पारशुः
 शंखं घंटा च पाशकः ॥ ११ ॥ शक्तिर्दंडश्चर्मचापं पातपात्रं कंठमंडलं
 अलंकृतभुजामे निरायुधैः कमलासनां ॥ १२ ॥ सर्वदेवमयी मीशां
 महालक्ष्मीमिमानुय ॥ पूजयेत्सर्वलोकानां देसैवानां प्रभुर्भवे
 त ॥ १३ ॥ गोरी देहात्समुद्रताया सत्वेकगुणा श्रया ॥ साक्षात्सरस्व
 ती प्राक्ता शुभासुरनिबर्हणी ॥ १४ ॥ दधौ चाष्टभुजा वारणमुशालेशू
 लचक्रं नृत् ॥ शंखं घंटां लांगलं च कार्मुकं च विभर्त्ति पा ॥ १५ ॥ ए
 षा संपूजिता नत्पा सर्वज्ञत्वं प्रयच्छति ॥ निशुंभमथनी देवी शुं

दुर्गा ॥ भासुरनिवर्हणी ॥ १६ ॥ इत्युक्तातिस्वरूपाणि मूर्तिनां तव पार्थिव ॥ ३ ॥
 ५० ॥ पासतं जगन्मातुः ॥ दृष्ट्वा सांनिशमय ॥ १७ ॥ महालक्ष्मीर्यदा पूज्या
 महाकाली सरस्वती ॥ दक्षिणे त्रयोः पूज्येष्टितो मिथुनत्रयं १८
 विरेचिस्वरयोर्मध्ये रुद्रो गौरी च दक्षिणे ॥ वामे लक्ष्म्या हृषीकेशः
 पुरतो देवतात्रयं ॥ १९ ॥ अष्टादशभुजामध्ये वामे चाष्टादशान
 ना ॥ दक्षिणेष्टभुजालक्ष्मीर्महतीति समर्चयेत् ॥ २० ॥ अष्टाद
 शभुजाद्येषा यदा पूज्या नराधिप ॥ दशानना चाष्टभुजा दक्षिणे
 त्रयोस्तदा ॥ २१ ॥ काले मृत्युं च संपूज्यो सर्वा रिष्टप्रशान्तये ॥ यदा ॥ राम ॥
 चाष्टभुजा पूज्या शुभासुरनिवर्हणी ॥ २२ ॥ नवास्याः शक्तयः पू ॥ ५० ॥
 ज्यास्तदा रुद्रविनायकौ ॥ नमो देवा इति स्तोत्रैर्महालक्ष्मीसमं

चयेत् ॥ २३ ॥ अवतारत्रयाची यांस्तोत्रमंत्रास्तदाश्रयाः ॥ अष्टादश
 भुजा चैषा पूज्या महिषमर्दनी ॥ २४ ॥ महालक्ष्मीर्महाकाली सैव प्रोक्ता
 सरस्वती ॥ इश्वरी पुष्पपापानां सर्वलोकमहेश्वरी ॥ २५ ॥ महिषांतक
 रीयेन पूजिता सै ॥ जगत्सु ॥ पूजयेज्जगतां धात्रीं चंडिकां भक्तव
 त्सलां ॥ २६ ॥ अघोदिनिरलंकारैर्गंधपुष्पैस्तथा क्षतैः ॥ धूपैर्दीपै
 श्च नैवेद्यैर्नामाभक्षसमन्वितैः ॥ २७ ॥ रुधिरक्तेन बलिनामांसेन सुर
 यानृप ॥ प्राणमाचमनीयेन चंदनेन सुगंधिना ॥ २८ ॥ सकर्पूरैश्च
 तांबूलैर्भक्तिभावसमन्वितैः ॥ वामनागेऽप्रतो देवान्छिनशिषं महा
 सुरं ॥ २९ ॥ पूजयेत्सहिषं येन प्राप्तं सायुज्यमीशया ॥ दक्षिणे पुरुतः
 सिंहसमं यधुर्ममीश्वरं ॥ ३० ॥ बाहनं पूजयेद्देवाद्युतयेन च राचरं

॥ इति ॥ ततः कृतांजलिर्भूत्वा सुचंतं चरितैरिमां ॥ ३१ ॥ एकेन वामधमेनैके
 ॥ ५१ ॥ नेतरयो विहं ॥ श्लोकार्धं श्लोकपादं वा श्लोकं वा नृपसत्तम ॥ ३१ ॥ च
 रिता र्धं न च जयेत् जयस्त्रिभिर्मवाप्नुयात् ॥ स्तोत्रमंत्रैः सुचंतु त्वाय
 दिवा जगदंबिकां ॥ ३३ ॥ प्रदक्षिणानमस्कारं कृत्वा मूर्ध्नि कृतांज
 लिः ॥ क्षमापयेज्जगद्वात्रीं मुहुर्मुहुरतं इतः ॥ ३४ ॥ प्रतिश्लोकं च जु
 ह्यात् पायसं मधुसर्पिषा ॥ जुह्यात् स्तोत्रमंत्रैर्वीचंडिकायै सु
 भं हविः ॥ ३५ ॥ भूयो नाम पदैर्देवी पूजयेत्सु समाहितः ॥ प्रयतं प्रांज
 लिः प्रह्वः प्रणम्यारौप्यचान्मनि ॥ ३६ ॥ सुचिरं भावे चंडिकां तत्सयो ॥ ५१ ॥
 भवेत् ॥ एवमपि पूजयेद्भक्ता प्रत्यहं परमेश्वरीं ॥ ३७ ॥ भुक्त्वा भोगान्
 यथा कामं देवी सा युज्यमाप्नुयात् ॥ योनयूजयते नित्यं चंडिकां

येरीशां

भक्तवत्सली ॥ ३८ ॥ भस्मीकृत्वा स्य पुराणातिनिर्द्वेष्टमहे श्वरी ॥ त
 स्मात् पूजयन् भूपालं सर्वलोकमहेश्वरीं ॥ ३९ ॥ यथा क्तेन विधानेन चं
 डिकां सुखमाप्स्यसि ॥ ४० ॥ इति वैष्णवी कन्यामदस्य स्मा ॥ १५ ॥
 ॥ अथिरुवाच ॥ नंदानगवती नाम या भविष्यति नंदजा ॥ सा सुता
 भर्ता ध्याता वशी कुर्यात् जगत्त्रयं ॥ १ ॥ कनकोत्तमकांतिः सा सुकां
 तिः कनकांबरा ॥ देवी कनकवर्णा कनकोत्तमभूषणा ॥ २ ॥ क
 मलां कुशपादाब्जैरलंकृतचतुर्भुजा ॥ इंदिरा कमलालक्ष्मीः सा
 श्रीरुक्मांबुजासना ॥ ३ ॥ यारक्तदंतिकानामं देवी प्रोक्ता मयानघ
 तस्या स्वरूपं वक्ष्यामि शृणु सर्वभयापहं ॥ ४ ॥ यच्छ्रुत्वा सर्वपापे
 भ्यो मुच्यते नात्र संशयः ॥ रक्तांबरारक्तवर्णा रक्तसर्वांगभूषणा

दुर्गा ॥ ५२ ॥ परकायुधारक्तनेत्रारक्तकेशतिभीषणा ॥ रक्ततीक्ष्णखारक्त
 सतारक्तदंतिका ॥ ६ ॥ पतिनारीवामरक्तंदेवीभक्तंभजेजनं ॥ वसुधे
 वविशालासासुमेरुयुगलस्तनी ॥ ७ ॥ दीर्घोलंबावतिस्त्रिलोतावती
 वसनोदरे ॥ कर्कशावतीकांतीतोसर्वानंदमयोनिधी ॥ ८ ॥ भक्तपा
 नसंपादयेद्देवीसर्वकामड्योस्तनौ ॥ खड्गपात्रं च मुशालं लांगलं च
 विभ्रती ॥ ९ ॥ आरमातारक्तचामुंडादेवीयोगेश्वरीति च ॥ अनया
 व्यासमखिलं जगत्स्त्रावरजंगमं ॥ १० ॥ इमां यः पूजयेद्भक्तासमाप्नो
 ति चराचरं ॥ अधीतेयश्मंसं रक्तदंत्पावयुः स्तवं ॥ ११ ॥ सातं परि
 चरेद्देवीपतिप्रियमिवांगना ॥ शाकंभरीनीलवर्णीनीलोत्पलवि
 लोचना ॥ १२ ॥ गंभीरनाभिस्त्रिवलीविभ्रूषिततनुदरी ॥ सुकर्कशस

॥ ११ ॥
 ॥ ५२ ॥

मोनुंगवत्तपीनघनस्तनी ॥ १३ ॥ मुष्टौशिलीमुखापूर्णेकमलं कमला
 लया ॥ पुष्पपल्लवमूलादिफुलाद्यंशकसंचयं ॥ १४ ॥ काम्यान्तर
 सैर्युक्तं सुरम्यसुजरापहं ॥ कार्मुकं च सुकांतिविभ्रतिपरमेश्वरी
 ॥ १५ ॥ शाकंभरीशताक्षीसासैव दुर्गा प्रकीर्तिता ॥ उमागौरीसतीचं
 डीकालिकासातुपार्वती ॥ १६ ॥ शाकंभरीस्तवनध्यायनजनपनसं
 पूजयन्मन ॥ अक्षय मधुतेशीघ्रमन्त्रपानामृतानिसः ॥ १७ ॥ भीमा
 पिनीलवर्णीचंद्रादशनभासुरा ॥ विशाललोचनानारीवत्तपीन
 पयोधरी ॥ १८ ॥ चंद्रहासंचडमहं शिरः ॥ पात्रं च विभ्रती ॥ एकवी
 राकालरात्रीसैवोक्ताकामदास्तता ॥ १९ ॥ तेजोमंडलदुर्दृष्टाभ्राम

गी॥ रीचित्रकांतिभूत॥ चित्रभ्रमरपाणिः॥ सामहामारीतिगीयते॥ २०॥
५३॥ इत्येतामूर्त्योदेव्याव्याख्यातावसुधाधिप॥ जगन्मातुश्चंडिकायाः
कीर्तिताः कामधेनवः॥ २१॥ इंदरहस्यं परमं नवाचं कस्यचित्त्वया
॥ आख्यानं दिव्यमूर्त्तिनां यो धिते सोऽश्नुते सुखं॥ २२॥ वैशेषोऽपि नि
र्ममो ज्ञानी देवता ध्यानमाश्रितः भविता च महायोगी परं धामना
सनं॥ २३॥ इमां सप्तशतीं चंडीयः पठेत्प्रयतो नरः॥ सर्वां कामान
वाप्नोति शतवर्षं स जीवति॥ २४॥ यावज्जन्म कृतं पापं ब्रह्मह
त्यापुनः सरं॥ पठनात् सकृदेव स पापं पाति न संशयः॥ २५॥
इति श्रीदेव्यामूर्तिरहस्यं नामः समाप्तं॥ २६॥ छ॥ छ॥ छ॥

॥ २५॥
॥ ५३॥

